

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska tedaj celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

SLOVENE

Trdnjava Sebastopol zavzeta

Ujetnikov in plena še ni mogoče prešteti — Pomembni uspehi na srednjem in južnem odseku vzhodnega bojišča

Proti osrčju Egipta

Osne čete so z naskokom zavzele krčevito branjeno postojanko El Alamein Odmev po svetu — Veselje v državah trojne zveze



Na sliki vidimo severno egipčansko obalo s kraji Sidi el Barrani, Marsa Matruh, El Daba in El Alamein, ki so jih zavzele osne čete.

Vojno poročilo št. 765

Glavni Stan italijanskih Oboroženih sil objavlja: Italijanski in nemški napadalni oddelki so včeraj zavzeli trdno zgrajeno in krčevito branjeno angleško postojanko v El Alameinu (Arabski zaliv); po divji bitki so osne čete zlonile sovražne črte.

Osno letalstvo, ki je znova in znova posegalo v boje, je gospodovalo nad bojiščem; RAF je izgubila v letalskih bojih 9 strojev.

Italijanske in nemške letalske skupine so na vso moč bombardirale oporišča na Malti. Mnogi cilji so bili zadeti. Lovci, ki so spremljali bombnike, so v ponovnih živahnih spopadih sestrelili 11 angleških letal, ne da bi utrpeli kako izgubo.

Neko sovražno letalo je na otok Sarpanto (Egejsko morje) metalo bombe, ki niso naredile nikake škode.

General Cavallero — maršal Italije

Rim, 2. jul. AS. Z odlokom, ki bo v kratkem objavljen, je bil armadni general Hugo Cavallero, načelnik glavnega generalnega štaba, povišan v maršala Italije.

Maršal Cavallero je zdaj v Libiji.

Milan, 2. julija. AS. »Corriere della Sera« popise položaj, ki je nastal po italijansko-nemški ofenzivi v Egiptu. List pravi: Naši nasprotniki morajo požrti veliko jezo, nam bolj ali manj naklonjeni nevtrelci so začuden, prijatelji Osi pa so navdušeni. Vse pa dokazuje, pravi list, da so vsi dobro razumeli odločilni pomen sedanje bitke. Ve-

like in lepe dni preživljamo in uspehi našega orožja v Egiptu so vredno plačilo za vero in vztrajnost celega naroda kakor tudi za heroizem rodu veličastnih borcev. List nato nadaljuje, kakor se med egipčanskim prebivalstvom dviga val sovražstva proti Angliji, ki se je začelo na vseh straneh odkrito pojavljati. Vladni krogi v Kairu, ki so bili doslej večinoma Angležem prijazni, so zelo osupli in ne vedo, kaj naj store, če bodo Angliji pri svojem umikanju po stari navadi vse opustili za sabo.

Sofija, 2. julija. AS. Vsi sofijski časopisi z živim zadoščenjem objavljajo poročila o italijansko-nemškem prodiranju v Egipt, Poluradni »Večerni« piše: »Bliskovito napredovanje italijansko-nemških čet proti Aleksandriji ogroža maloštevilne ostanke 8. angleške armade, ki se ne bo več mogla dvigniti od strahovitega udara, ki ga je dobila od Osi.

Bern, 2. julija. AS. Po poročilih iz Kaira so angleške oblasti v Egiptu prepovedale domačemu prebivalstvu uporabo vlakov. Vse vlake je zasedlo vojaštvo in železniške postaje so zasedle angleške patrulje. Civilno prebivalstvo ne more zapuščati mest brez posebnega dovoljenja. Tudi letalski promet je izključno pridržan za vojaštvo.

Bern, 2. jul. AS. Iz Kaira poročajo, da pripisujejo velik pomen dolgemu razgovoru, ki ga je egipčanski kralj imel s predsednikom vlade Nahasom pašo. Pomen tega razgovora podčrtava dejstvo da je za njim takoj bila seja egipčanske vlade. Po neki brzojavki, ki je iz Londona, prinaša list »Basler Nachrichten«, povzroča resni položaj v Egiptu veliko nemira zlasti v angleških denarniških krogih, ki so prizadeti pri delnicah Sueskega prekopa.

Anglija izgublja eno najvažnejših bitk

Rim, 2. julija. AS. »Popolo di Roma« piše v današnjem uvodniku, da se Egiptu bliža ura odrešenja. Anglija izgublja bitko, ki je politično in vojaško večja od vseh dosedanjih angleških izgubljenih bitk. »Usoda imperija« — piše v nekem po-

Dramatični Auchinleckov proglas

Rim, 2. julija. AS. General Auchinleck je izdal svojim četam dramatični proglas, v katerem jih poziva k skrajnemu naporu v veliki bitki, ki zdaj poteka med Cataro in morjem pri El Alameinu.

Bern, 2. julija. AS. »Berliner Tagblatt«, ki piše o italijansko-nemškem napredovanju v Egiptu, pravi, da Auchinleck doslej ni mogel zaustaviti hitrega napredovanja osnih sil in da je zato bitka prešla v kritično in odločilno razdobje. List je mnenja, da je najtežja kriza v Egiptu tem obširnejša po sporočilu o padcu Sebastopola.

Obnova Ukrajine

Berlin, 2. julija. AS. Pod naslovom »Obnova Ukrajine« piše načelnik tiskovnega urada v komisariatu za zasedeno vzhodno ozemlje, poveljnik Cranz, da je okoli 62 odst. kmetijskega prebivalstva v teh krajih zaposlenega pri poljskih delih, ki potekajo točno po načrtih pristojnih oblasti. Od Rutenije pa do Črnega morja so poljska dela v polnem teku. Zadovoljivi uspehi so bili povsod doseženi, zlasti glede žitnega pridelka, ki bo nudil Evropi dovolj teh dragocenih živil. Ukrajina je do-alej dajala Sovjetski zvezi 20 odst. žita, 83 odst. živine, 40 odst. zelenjave, 53 odst. sadja ter 20 odst. krompirja.

Velik požar pri Madridu

Madrid, 2. julija. AS. Velik požar je izbruhnil v skladiščih pionirskega polka v Villaverde. Ogenj je nastal v lesnih in premogovnih skladiščih in ga ni bilo mogoče pogasiti, ker v bližini ni bilo vode.

Leon Daudet umrl

Saint Remy, 2. julija. AS. Tu je umrl Leon Daudet, glavni urednik lista »Action française« in član akademije »Goncourt«.

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 2. julija. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Kakor je bilo že objavljeno v posebnem vojnem poročilu, so nemške in romunske čete pod vodstvom feldmaršala von Mansteina ob izvrstni podpori letalskih oddelkov, ki jim je poveljeval general baron von Richthofen po 25 dnevnih srditih bojih v sredo 1. julija zavzele gotovo najmočnejšo celinsko in pomorsko trdnjavo Sebastopol. Močne trdnjave, v skalo vždene utrdbe, podzemne vojne priprave, betonski in podzemski bunkerji kakor tudi neštete skalne utrdbe so bile zavzete ob zglednem sodelovanju vseh vrst orožja. Ujetnikov in plena še ni mogoče pregledati. Ostanki premagane sebastopolske armade so se zatekli na polotok Herzenez, Stisnjeni so v čedalje ožji prostor in bliža se jim uničenje.

Pri bojih za Sebastopol so lahke pomorske sile nemške in italijanske vojne mornarice v sodelovanju z edincami, stoječimi pod poveljstvom kontraadmirala Georgesa in kapetana vojne ladje Slatiana z zapornim ognjem odrezale sovražni dotok v trdnjavo in pristanišče ter prepeljale lastne okrepitve preko morja in se uspešno borile z daleko premočnimi sovražnimi pomorskimi silami.

Pred južnim rtičom Krimskega polotoka je bilo z letalskimi napadi potopljenih ali poškodovanih 10 majhnih ladij, ki so zbežale iz Sebastopola, med njimi dva stražna čolna.

Na srednjem in južnem odseku vzhodnega bojišča so bili doseženi pomembni začetni uspehi. Letalski oddelki so neprestano posegali v kopenske boje. Pri letalskih napadih na Voronež je bilo uničevalno zadetih več važnih tovarn. — Spremljevalni lovci so v značnih bitkah sestrelili 52 sovjetskih letal.

Najtežje topništvo je obstreljevalo vojaško važne cilje v Leningradu in ladijski promet v Kronštadskem zalivu. Opazili so velike požare.

Nočni letalski napadi so veljali veliki preskralovalni poti Rostov—Moskva.

Na bojišču v Severnem morju so bojna in strmoglavila letala z bombami najtežjega kalibra obmetavala pristanišče in pristaniške naprave v Murmansk.

V Egiptu so nemške in italijanske divizije ob podpori močnih letalskih krdel predrele črto El Alamein in poide premagane angleške sile dalje proti Nilovi delti.

Blizu Port Saida je neka nemška podmornica potopila angleški 1800 tonski parnik, natovoren s strelivom.

Na otoku Malti so se učinkovito nadaljevali letalski napadi na angleška letališča. Bombe so zlasti na letališču Luka povzročile veliko razdejavanje in požare med razpostavljenimi letali.

V boju proti Angliji so letalski oddelki pretoklo noč napadli vojaške cilje na južni in jugozahodni angleški obali.

V morju pri Sebastopolu so se posebno odlikovali oddelki italijanskega fregatnega kapetana Vimbellija, romunskega kapetana Bardesa in nemškega korvetnega kapetana Birmbauma.

Po zelo trdem, toda zmagovitnem boju proti Sovjetski zvezi objavlja nemško vrhovno poveljstvo naslednje:

V času od 21. junija 1941 do 21. junija 1942 je na vzhodnem bojišču umrlo junaške smrti pri zvestem izpolnjevanju svoje dolžnosti 271.612 častnikov, podčastnikov in vojakov celotne oborožene sile. Število pogrešanih znaša v istem času 65.730. Z ozirom na trdoto boja je treba računati, da se njih bištev del tudi ne bo vrnil.

Podrobnosti je v petih mesecih zmagovitih bojov v poletju leta 1941 padlo 162.314 častnikov, podčastnikov in vojakov, pogrešanih pa je 33.334.

V petih mesecih težkih obrambnih bojov pozimi 1941-42 znaša število padlih 88.977, pogrešanih 26.319.

Oba zadnja meseca je pri zopetnem začetku večjih lastnih napadov padlo 20.321 častnikov, pod-

Angliji je prepovedan vstop v Evropo

Iz članka nemškega propagandnega ministra dr. Göbbelsa

Berlin, 2. julija. AS. Prihodnja številka nemškega tednika »Das Reich« bo prinesla članek nemškega propagandnega ministra dr. Göbbelsa z naslovom »Prepovedan vstop v Evropo«. Dr. Göbbels je v tem članku orisal nesposobno politično in vojaško vodstvo v Angliji, ki da ni le zgre-

šastnikov in vojakov, število pogrešanih pa znaša 6077.

Teža tritev kaže velikost nevarnosti, ki je grozila Evropi. Vsi, ki so padli za Nemčijo, so zagotovili naše zmage, ki jo bo v bodočnosti dosegla Nemčija in s tem zavarovala svobodo Evrope.

Rim, 2. julija. AS. Vojaški sodelavec lista »Observer« je navedel naslednje značilnosti o položaju na vzhodnem bojišču: Značaj bitke v Rusiji se je spremenil. Sprememba je nastala po nemškem vdoru 50 milj globoko v ozemlje naše zaveznice. Resnica je, da je za Sovjetsko zvezo in za njene zaveznike izguba tolikšnega ozemlja težja, kakor pa je bila preteklo leto izguba 300 milj globokega ozemlja. Sovjetske sile južno od Harkova so nevarno ogrožene. Nima nobenega pomena zakrivati težavni položaj. V kolikor so znane pille podrobnosti o giganjskih bitkah ob Doncu, so imeli Nemci v dvomesečni bitki uspehe. Zasedli so Krim s Sebastopolom in so prvič napredovali daleč proti vzhodu od Harkova. Velike množice nemškega vojaštva, osredotočenega na tem odseku, večkakor napredujejo.

General Manstein — povišan v feldmaršala

Hitlerjev glavni stan, 2. jul. AS. V priznanje posebnih zaslug, ki si jih je generalni polkovnik Von Manstein, vrhovni poveljnik nemške vojske na Krimu, pridobil v zmagovitih bojih na tem polotoku in v uničevalni bitki za Kerč do osvojitve mogočnega trdnjave Sebastopola, je Hitler generala von Mansteina povišal v feldmaršala. Pri tej priliki mu je Hitler poslal navdušeno zahvalno in polivalno brzojavko.

Potek bojev pri Sebastopolu

Berlin, 2. julija. AS. Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo naslednje podrobnosti o zmagoviti bitki pri Sebastopolu: Dne 30. junija so oddelki strmoglavcev zlomili odpor boljševikov, ki so se utrdili na hribih zahodno od Ravina in Inkermana ter na zunanjem robu mesta, kamor so spuščali najtežje bombe in zbijali sovražne utrdbe. Nemški bombniki so odprli pot pehoti, ki je napredovala preko postojank v okolici Nikolajevske. Nemške bombe, ki so jih strmoglavci spuščali iz majhne višine, so razbijale velikanske skale, ki so zakrivalo velik del nasprotnih rovov; bombe so pokopavale pod seboj ljudi in orožje ter onesposobile dobro zakrite topeve. Mesto samo, ki je bilo že prej polno razvalin, je 30. junija znova trpelo. Toča jekla in ognja je padala na vojašnice, skladišča, plinske in električne centrale, na tovarne ter na različne prevozne ladje zasedane v pristanišču. Več ladij je bilo potopljenih.

Berlin, 2. julija. AS. Tukajšnji listi vsi poročajo o velikem odmevu, ki ga je imelo posebno nemško vojno poročilo o zavzetju Sebastopola. — »Zwölf Uhr Blatt« poudarja, da so že od 28. junija, to je pred padcem trdnjave Malakov in ko se je še večina sovražnih sil upirala, nemške in romunske čete prijele nad 15.000 ujetnikov ter zaplenile 221 topov, 462 metalcov bomb ter veliko število strojne in pušk; 2579 utrb je bilo zavzetih ali uničenih in nad 112.000 min, ki jih je sovražnik položil pred svoje postojanke, je bilo odstranjenih. List pravi, da nam te številke vsaj nekoliko predčujejo, kakšne bitke so morale nemške in romunske čete izvajati.

Odmev v Romuniji

Bukarešta, 2. julija. AS. Novico o zavzetju Sebastopola so sporočile romunske radijske postaje, ki so prekinile glasbeni program in prečitale posebno vojno poročilo iz Hitlerjevega glavnega stana. Poročilo o zmagi, pri kateri so bili tako junaško udeleženi romunski vojski s svojo krvjo in svojim heroizmom, je izzvalo v prestolnici velikansko navdušenje. V javnih lokalih je množica spontano živahno manifestirala. Po poročilu o padcu Sebastopola je romunski radio objavil najnovejše ugodne vesti o zmagovitnem italijansko-nemškem napredovanju v Egiptu.

Med včerajšnjo hvalo in jutrišnjo stisko

Rim, 2. julija. AS. Debata, ki poteka v angleški spodnji zbornici o bojih v Afriki, je zelo zgovorna. Na eni strani se zbornica zaveda, da nima pomena razpravljati o vprašanju, ki je pred dokončno rešitvijo. Topovi govorijo zadnje besede o dogodkih med morjem in Cattarsko nižino. Mnogi častitljivi poslanci so mnenja, da je boljše počakati, naj topovi spregovore o zemljepisnem, strateškem in če treba tudi političnem pomenu te debate. Nasprotno pa je vlada mnenja, da če se mora razpravljati, naj se razpravlja takoj, dokler na bojišču še govorijo angleški topovi. Čakanje bi bilo nevarno. Očividno bi Churchill rad dal svojo izjavo v zbornici med Tobrukum in Marsa Matruh, kakor pa pri Alameji ali morda celo po Alameji. V ostalem pa je te dni položaj v angle-

škem spodnjem domu mešanica, polna dramatičnih in komičnih prizorov med včerajšnjo hvalo in jutrišnjo stisko, med včerajšnjimi utvarami in današnjim razpoloženjem.

Stockholm, 2. julija. AS. Po brzojavkah iz Londona so komentariji angleškega tiska o bitki v Egiptu, ki poteka ugodno za osne sile, popolnoma zmehčani in zmešani. Listi so polni zaskrbljenih vprašanj, zlasti o tem, kam naj se zateče angleška sredozemska mornarica in kaj bo storil Egipt, ko bo položaj Anglije še resnejši. O debati v angleški poslanski zbornici pa imajo švedski dopisniki vtis, da različne politične skupine ne vedo več kaj reči in kaj storiti. Spodnji dom je zelo hladno sprejel Lyttletonove obljube o izboljšanju angleških tankov in protitankovskih topov.

šilo svojih ciljev, marveč jih tudi zdaj po slabih posledicah noče videti niti priznati svojih zmot in iz tega izvajati nujnih posledic.

Potem se dr. Göbbels obrne na toliko napovedano drugo fronto, ki bi se po njegovem mnenju lahko imenovala tudi peta ali šesta in ki v bistvu ne bi prinesla nikakršne spremembe. Nemčija na vzhodnem bojišču nima niti enega vojaka več niti enega manj, kakor je potrebno za vojno proti Sovjetski Rusiji ter je danes v vzhodu že v boljšem položaju kakor je bila v začetku vojne na zahodu Churchill, ki je vedno pošiljal druge narode v boj za Anglijo, je v veliki zadregi in je prisiljen zares tvegati ustanovitev druge fronte proti Evropi s tistimi angleškimi vojniki, ki so v Angliji in so res sveži, toda nimajo pojma o sedanjem vojskovanju. Dr. Göbbels zaključuje svoj članek z naštevanjem mnogih znakov, da je Anglija na pecti v prepad in da čas dela za Nemčijo ter da zato ni treba skrbeti, če bo Churchill tvegal nevarno pustolovščino za rešitev iz tragičnega položaja, v kateri je zapletena Anglija: Nemčija je kar najbolj pripravljena na vse. Nam je popolnoma vseeno, če se bo druga Churchillova fronta dejansko uresničila ali če bo ostala samo v besedah angleške propagande. Samo nekaj je važno: nemško orožje gori od vneme, nuditi angleškim vojakom tak sprejem, kakor ga zaslužijo.

Visoki komisar na Koroškem

Eksc. Grazioli je bil v Celovcu slovesno in pristrčno sprejet

Iz Celovca poročajo: Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je včeraj obiskal gauleiterja za Koroško. Ze na prejšnji dan popoldne je prišlo častno spremstvo, ki ga je poslal gauleiter dr. Reiner v Ljubljano. Ponoči so Eksc. Grazioli in osebe njegovega spremstva s posebnim vlakom odpotovali v Celovec. Z Visokim komisarjem so odšli na Koroško. Zvezni Tajnik v Ljubljani, knežev, načelnik vojaškega in gospodarskega urada, zastopnik razmejilne komisije za Slovenijo, dalje podpoveljnik GILL-a v Ljubljani, major karabinjerjev pri Visokem komisarju, tajnik Pokrajinskega Dopolavora in še nekaj drugih. Eksc. Graziolija je spremljala njegova soproga.

Zjutraj je na postaji v Mariboru Visokega komisarja pozdravili italijanski konzul v Gradcu, komandant Serafini, na postaji v Dravogradu pa so visokega gosta pozdravili brigadni general, poveljnik policije Rösener, zastopnik Stajerske, dr. Welz in skupina častnikov. Postaja je bila okrašena z italijanskimi in nemškimi zastavami. General Rösener je Visokega komisarja in gospo Grazioli pozdravil v imenu gauleiterja za Koroško, Eksc. Grazioli pa se mu je pristrčno zahvalil. Osební vlak je nato nadaljeval svojo pot po pisani dolini Drave in ob desetih privozi na postajo Celovec, ki je bila vsa slavnostno okrašena in v zastavi.

Gosta so pričakovali gauleiter, italijanski general konzul Zappi, ki ga je spremljal cav. Chiti, celovski župan in drugi odličniki. Dva otroka sta v imenu italijanske kolonije prinesla lep šopek cvetja sproti Visokega komisarja, Eksc. Grazioli in dr. Reiner sta se pristrčno pozdravila.

Nato je general Suttner Visokemu komisarju sporočil pristrčni pozdrav nemških oboroženih sil. Na trgu pred postajo je bila posteljena častna četa in na trgu je bilo mnogo občinstva, ki je živo pozdravljalo italijanskega gosta. Visoki komisar je v spremstvu gauleiterja pregledal častno četo, godba SS pa je igrala koračnico. Poleg oddelka čet so

bile razpostavljene še skupine Stranke. Med njimi so tudi bili oddelki fašistov iz Celovca in Belfaka. Ulice so bile okrašene, z vseh hiš so vele gostu na čast zastave v pozdrav.

Iz hotela se je Eksc. Grazioli podal na obisk k gauleiterju v vladno palačo. Tam je bil razgovor o vprašanjih, ki se nanašajo na obmejne pokrajine. Gauleiter je navdušeno pozdravil Visokega komisarja in podčrtal pristrčnost vezi, ki veže obe strani. Visoki komisar Grazioli se je zahvalil gauleiterju za pozdrav in za pristrčen sprejem ter je podčrtal, kolikšno delo je gauleiter opravil za poglabitev bratskih vezi med voditelji Koroške in voditelji Ljubljanske pokrajine. Nato so obravnavali celo vrsto vprašanj, ki se nanašajo na bodočnost obeh pokrajin. Po razgovoru se je Visoki komisar vrnil v hotel, kjer je nato gauleiter vrnil obisk.

Obe visoki osebnosti sta se nato podali pred spomenik Padlih, kjer je Visoki komisar položil vence z italijanskimi in nemškimi zastavami.

Po tej slovesnosti je bilo v hotelu skupno kosilo, gauleiter pa je v posebni zdravici poveljeval vojaško moč Osi, ki zmaga pa doprinesejo svoj delež tudi Italijani in Nemci, ki žive v pokrajini Ljubljane in Celovca. Gauleiter je nazdravil Kralju in Cesarju, Duceju in Oboroženim Silam.

Eksc. Grazioli se je živahno in pristrčno zahvalil gauleiterju za njegove besede in izrekel besede največjega občudovanja za nemško vojsko, oba naroda pa stopata po isti poti do zmage. Navzoče je porabil, da naj dvignejo čaše na čast Führerju in zmagovalnim nemškim vojakom.

Popoldne sta Eksc. Grazioli in gauleiter obiskala vojaško bolnišnico. Skupina deklet je v domačih narodnih nošah razdelila ranjencem darila Eksc. Graziolija. Pozneje je Eksc. Grazioli s svojim spremstvom na parkniku napravil izlet na Vrbskem jezeru in se podal v Vrbo, kjer se je končala lepa slovesnost.

Uradni razglasi

Maksimalne cene za stavbni in mizarski les

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo naredbo:

Najvišje prodajne cene v trgovini na debelo za jelov, smrekov in bukov stavbeni in mizarski les se določajo takole:

Clen 1. I. Jelka in smreka. A. Normalno rezan les — obrobjen — konično ali paralelno na oko: 1. Deske 10 mm, dolžina 4 m za 1 m³ 1100 lir. 2. Deske 12/13 mm, dolžina 4 m za 1 m³ 1060 lir. 3. Deske 14/15 mm, dolžina 4 m, za 1 m³ 1000 lir. 4. Deske in plohi 20/60 mm, dolžina 4 m, za 1 m³ 850 lir. 5. Morali od 50/30 do 120/120 mm, dolžina 4 m, za 1 m³ 800 lir. 6. Polmorali in letve, dolžina 4 m, v poljubni debelini, za 1 m³ 950 lir. 7. Letve in letvice, dolžina 4 m, v poljubni debelini, za 1 m³ 950 lir. 8. Trami, rezani po trgoveških običajih v 20/20, dolžina 4 m, za 1 m³ 800 lir.

B. Tesan les: 1. Trami, tesani po uzanceh Trieste, dolžina od 4 do 8 m: a) dimenzije od 11/13 do 13/19 cm, za 1 m³ 520 lir; b) dimenzije od 16/19 do 24/29 cm, za 1 m³ 530 lir. 2. Tramiči (filerji) od 8/8 do 11/11 cm, za 1 m³ 510 lir. 3. Bordonali, običajni od 27/27 do 43/49 cm, za 1 m³ 650 lir.

C. Les za celulozo: Jelov in smrekov les brez lubja, za 1 m³ 300 lir.

D. Jamski les: Borov, hrastov, jelov in smrekov les, za 1 m³ 300 lir.

Variante rezanega lesa: Za popolno paralelno obrobjen les 25 lir več pri 1 m³. Za les pod mero 10% manj pri 1 m³. Za kratice 20% manj pri 1 m³. Za dolžino od 4,50 do 6 m 3% več. Za dolžino nad 6 m za vsak meter ali del metra nad dolžino 20 lir več. Za posebne vrste lesa — Madriers, Boistings — k normalni ceni monte 15% več.

Variante raznih tramov: Za na živ rob rezane 10% več. Za dolžino nad 4 m za vsak meter ali del metra 3% več. Za debeline nad 20 cm 10 lir za vsaka 2 cm debeline več.

Variante tramov — po uzanceh Trieste. Za naročila po seznamu: Tramiči 8/8 do 11/11 cm 5% več. Trami 11/13 do 16/21 cm 10% več. Trami 19/21 do 24/29 cm 15% več. Za dolžine 9 m in več, 10% več.

II. Bukov les. A. Okrogli les: Hlodi za luženje in za vezane plošče — premer nad 40 cm, za 1 m³ 600 lir. B. Zagan les: 1. Deske vseh debelin, surove, nad 2 m dolge in nad 12 cm široke, neobrobjene, za 1 m³ 820 lir. 2. Deske vseh debelin, surove, nad 2 m dolge in nad 12 cm široke, obrobjene, za 1 m³ 1025 lir. 3. Deske vseh debelin, parjene, dolge nad 2 m in nad 12 cm široke, neobrobjene, za 1 m³ 1200 lir. 4. Deske vseh debelin, parjene, dolge nad 2 m in nad 12 cm široke, obrobjene, za 1 m³ 1400 lir.

5. Parketne deske, parjene I. in II., za 1 m³ 1200 lir. 6. Običajni morali, kvadratni, neparjeni, za 1 m³ 1025 lir.

Variante žaganega lesa: Za kratice 15% manj. Gorenje cene se razumejo za vagonске dobave franco poljubna nakladalna postaja v Ljubljanski pokrajini. Kakovost lesa: gorski (monte). Brez kontrolne takse.

Clen 2. Cene v prodaji na drobno za manjše količine nego vagonska z dostavo franco skladišče v krajih potrošnje v Ljubljanski pokrajini ne smejo presegati cen na debelo, povečanih za povprečne prevozne stroške za poln vagon do skladišča in za povprečne stroške nakladanja in razkladanja, oboje v najvišjem znesku 50 lir za 1 kubni meter z dodatnim pribitkom 12% za službo razdeljevanja.

Morebitni davek na poslovni promet se mora računati posebej ter v fakturi ločeno izkazati.

Clen 3. Prodano blago se mora fakturirati izključno po postavkah, ki jih določa ta cenik, ter ni dopustno sklepati kupčije za vrste in skupine, ki niso obsežene v tem ceniku.

Pri prodaji je upoštevati splošne in posebne običaje za lesno trgovino Ljubljanske blagovne in efekte borze iz leta 1941.

Smatrati je, da je kupoprodaja žaganic sklenjena za dejansko pogojeno debelino.

Clen 4. Pri prodaji zunaj Ljubljanske pokrajine se prodajna cena zviša in mora biti v povšek všteta kontrolna pristojbina v sledečih zneskih:

Za jelov les vseh vrst, za 1 m³ 75 lir. Za jelov tesani les vseh vrst, za 1 m³ 50 lir. Za jelov celulozni les, za 1 m³ 10 lir. Za rudniške opornike, za 1 m³ 15 lir. Za bukov okrogli les, za 1 m³ 105 lir. Za bukov žagan parjeni les, za 1 m³ 95 lir. Za bukov žagan neparjeni les, za 1 m³ 75 lir.

Clen 5. Lesni trgovci morajo imeti izvešen ta cenik v svojih poslovnih prostorih na dobro vidnem mestu. Imeti morajo tudi les ločen po skupinah, da je omogočena kontrola kvalitete blaga, ki je na prodaj.

Clen 6. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo po uredbi o cenah od 12. marca 1941 M. a. št. 358 v zvezi z naredbo z dne 26. januarja 1942-XX št. 8, Sl. list 42/8.

Določbe glede najema stanovanj in poslovnih prostorov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo naredbo:

Clen 1. Na zahtevo najemnikov se sme dovoliti revizija najemnin za stanovanja in poslovne prostore, ki so bili oddani prvič v najem po uveljavljeni naredbi z dne 9. maja 1941-XIX št. 17 in na katere ne bi bile uporabljive določbe o zapori cen.

To revizijo opravi: a) v občini glavnega kraja komisija, ki se ustanovi pri Pokrajinskem korporacijskem svetu, pod predsedstvom enega okrajnega sodnika in ki sestoji iz po enega predstavnika tega Sveta, Visokega komisarja, Narodne fašistične stranke, Pokrajinske zveze delodajalcev, Pokrajinske zveze svobodnih poklicev in umetnikov in občinskega šefa-inženirja; b) v drugih občinah en sodnik okrajnega sodišča na podstavi in v mejah odredb, ki jih v tem pogledu izda komisija iz prednje točke. Zoper odločbo sodnika okrajnega sodišča je v 20 dneh od dne priobčitve odločbe dopustna pritožba na komisijo iz točke a). Predlogi za revizijo se morajo priobčiti najemodavcu, vložiti pa se morajo najkasneje v 3 mesecih od dne uveljavitve te naredbe, za najemne pogodbe, ki se sklenejo po tem dnevu, pa najkasneje v 3 mesecih od dne sklenitve pogodbe.

Vložitev predloga za revizijo ne oprosti najemnika obveznosti, plačevati dogovorjeno najemnino.

Clen 2. Revizija najemnin po prednjem členu se izvede ob upoštevanju cene, ki se praviloma plačujejo za najem takih in podobnih stanovanj ali poslovnih prostorov, oddanih prvič v najem leta 1940., po njih legi, po številu in velikosti prostorov in po drugih najemno važnih svojstvih.

Clen 3. Znižanje najemnine, ki bi se odredilo po členu 1., se mora uradoma priobčiti prizadetim strankam in velja za čas od dne vložitve revizijskega predloga. Najemnik sme razliko zapadlih in po vložitvi revizijskega predloga že plačanih najemnin poračunati pri naslednjih najemninah obrokih, ki zapadejo po priobčitvi odločbe.

Clen 4. Podaljšanje na dan izdaje te naredbe obstoječih najemov se sme dovoliti samo v primerih po uredbi bivše jugoslovanske vlade z dne 17. oktobra 1940 M. a. št. 1387, spremljeni z naredbo z dne 9. oktobra 1941-CIX št. 121.

Pri najemniku, ki je vpoklican pod orožje v Italijanski vojski, je glede podaljševanja najema upoštevana najemodavčeva potreba.

Ce najemodavec, za katerega ni veljala obveznost podaljšati najem, odda stanovanje ali poslovni prostor brez opravičenega vzroka drugemu, ima najemnik pravico do povračila škode. Nikakor pa se stanovanje ali poslovni prostori ne smejo oddati v najem po višji ceni, nego jo je plačeval prejšnji najemnik. Novi najemnik sme v roku enega leta po končanem najemu zahtevati, da se mu povrne kar je več plačal.

Odobritev sindikalnih prispevkov za leto 1942, ki jih morajo plačevati delodajalci

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo odločbo:

Clen 1. Odobrujejo se in se izrekajo za izvršne redni in izredni sindikalni prispevki delodajalcev Ljubljanske pokrajine za leto 1942, kakor jih je sklenil dne 28. maja 1942-XX izvršni odbor Pokrajinske zveze delodajalcev, katerega je v to pooblastil Zvezin svet.

Iz združnega registra. Pri Skupni nabavni in prodajni zadrugi v Ljubljani je bilo vpisano zvišanje deleža na 1500 lir in je bil namesto člana uprave Kamenška Franca vpisan Motob Bogomir. — Pri Zdrnuženem kreditu, zadr. z om. jamstvom, sta bila izbrisana člana uprave dr. Marušič Drago in Mravljje Milan, vpisana pa inž. Ferlinec Bogdan in Vrhovec Stanko.

Iz trgovskega registra. Vpisana je bila Manufaktura »Marjanac«, družba z o. z., z glavnico 400.000 lir, poslovala je Skočer Franjo. — Pri Avtomontaži d. d. sta bila vpisana prokurista Zalesjak Dane in Blaha Emerik.

Mesečne zaloge raciniranih oblačilnih predmetov. Z ozirom na navodila o bloku oblačilnih predmetov netipičnega značaja je treba prodajalcem na debelo in na drobno izpolniti nov formular in sicer št. 12. Ta formular morajo odnose sindikalne organizacije natisniti. Naslednja mesečna prijava mora biti izpolnjena že na tem novem formularju. Če pa sindikalne organizacije razpolagajo s še zadostnimi količinami starih formularjev, jih lahko uporabljajo, dokler jih v celoti ne potrošijo.

Narodni zavarovalni zavod (INA) je ena največjih zavarovalnih družb v Evropi. Iz poslovnega poročila za lansko leto posnemamo, da je zavod ustanovil reprezentanci na Hrvaškem in v Španiji. albansko zastopstvo pa je razširilo svoje posle tudi na Crno goro. V Ljubljani je bila odprta generalna agencija. Nova proizvodnja Narod. zavarovalnega zavoda je lani dosegla 4.101,9 milij. lir (l. 1940. 3.761,7 milij.). Zavarovalna glavnica je lani narasla od 21.244,2 na 24.163,4 milij. lir, vsota kapitala v rentnem zavarovanju pa se je zmanjšala od 83,1 na 82,0 milij. lir. Število pogodb se je zvišalo od 3.475.100 na 4.271.445. Ljudsko zavarovanje je imelo zavarovane glavnice 3.806,9 milij. lir. Aktivna se znašala 8.604,14 milij. lir, od tega državni papirji 2.639,6 posojila državi pa 1.021,3, javnim ustanovam 1.982 milij. lir. Čisti dobiček je narasel od

Clen 2. Znesek prispevka, ki ga morajo plačati industriji in denarni, in zavarovalni zavodi, se sporoči zavezanecem prizadetih združenj s priporočenim pismom in se prispevki plačujejo neposredno pri teh združenjih. Po strokah in krajih določen prispevki, ki jih morajo plačati obrtniki, se tem sporočijo in poberejo od njih po Poštni hranilnici. Prav tako se prispevki posameznih trgovcev sporočijo in poberejo po Poštni hranilnici.

Clen 3. Za člane gostinskega sindikata, ki točijo v mestu Ljubljani, se odobruje prispevek po 0,10 lire za vsak liter vina, ki ga uvozi. Ta prispevek, določen po polovici gostilničarski bolniški blagajni, po drugi polovici pa Zdrnuženju trgovcev — gostinskemu sindikatu, se pobira hkrati z občinsko trošarino.

Clen 4. Redni prispevek kmetovalcev sestoji iz 12% doklade na zemljiški davek. Za tekoče leto se odobruje tudi izredni prispevek po 0,50 lire za vsak hektar zemljišča, zavezanega zemljiškemu davku. Oboje prispevke pobirajo davčni uradi ob izterjavi zemljiškega davka.

Clen 5. Zoper predpis prispevkov je dopustna v 15 dneh po obvestitvi pritožba na predsednika Pokrajinske zveze delodajalcev. Predsednik odloči, ko je zaslišal izvršni odbor. Zoper odločbo predsednika je dopustna nadaljnja pritožba na Visokega komisarja v 15 dneh od dneva obvestitve. Zoper odločbo Visokega komisarja ni več pritožbe. Odločba o pritožbi se priobči prizadeti stranki s priporočenim pismom v enem mesecu od dne, ko je bila pritožba vložena.

Clen 6. Zamudnim plačnikom se zaračunajo zakonite obresti in se dolgovani prispevki izterjajo kakor neposredni davki po seznamih, ki jih na predlog Pokrajinske zveze delodajalcev izreče Visoki komisar za izvršne.

Sprememba prodajnih cen soli v nadrobni prodaji

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil: Z veljavnostjo od 1. julija 1942-XX se zvišujejo prodajne cene soli v nadrobni prodaji takole: rafinirana sol od 3 na 4, navadna sol od 1,20 na 1,50, industrijska sol od 0,40 na 0,60, žilvinska sol od 0,30 na 0,50 lire kilogram. Z istim dnem se odstotek na kuhinjski soli, dovoljen doslej prodajalcem na drobno različno po kakovosti za 100 kg, zvišuje enotno na 8% vrednosti prevzete soli.

Sekvester in likvidator starokatoliške cerkve v Ljubljani. Visoki komisar je dal dr. comm. Nikolaju Tramontani nalogo, da izvede sekvester in likvidacijo imovine dosedanje starokatoliške bogoslužne občine v Ljubljani. To je priobčiti dr. Martinu Povšetju, bivšemu škofijskemu vikarju razpuščen starokatoliške cerkve pri vikarijskem uradu v Ljubljani.

Novi sekvester pri Putniku. Po Visokem komisarju je imenovan za sekvestra pri Putniku odv. Karel Chersi namesto Ivana Baptista Laghija.

Gospodarstvo

3.253 na 370,6 milij. lir, od česar dobe zavarovanci 33,55 milij. lir. Lastna sredstva zavoda znašajo 469,1 milij. lir.

Assicurazioni Generali v Triesteju izkazujejo za lansko leto povišanje vsote inkasiranih premij za 137 na 1.167,6 milij. lir. Skupni garancijski ekla-di so dosegli vsoto 3.632 milij. lir, kar pomeni v primeri s prejšnjim letom zvišanje za 337 milij. lir. Med aktiv je največ vrednostnih papirjev in sicer za 2.030,1 milij. lir. Premoženske rezerve znašajo 405,6 (povečanje za 48,44), matematične pa 2.103,6 (povečanje za 288) milij. lir. Čisti dobiček s prenosom vred znaša 38,26 milij. lir. Dividenda na delnico znaša 35 lir.

Združene adriat. ladjedelnice izkazujejo za lansko leto pri prenosu iz prejšnjega leta v znesku 5,2 milij. lir skupno čistega dobička 9,7 milij. lir za poslovno leto 1941/42. Dividenda znaša 7,50 lire na delnico, za prenos v naslednje leto ostane čistega dobička 5,67 milij. lir.

Podaljšanje moratorija v Srbiji. Kot znano je izšla naredba, po kateri je bil dan dolžnikom, ki niso mogli zaradi vojne izpolniti svojih obveznosti, moratorij za te obveznosti, v kolikor so nastale pred 6. aprilom 1941. Sedaj pa je ta odlog plačil podaljšani do 30. junija 1943.

Nemške nakaznice na državno blagajno v Srbiji se morajo predložiti v obračun Srbski narodni banki do 15. julija 1942. Zamenjavo vrše tudi vse podružnice Srbske narod. banke.

Meinl na jugovzhodu. Iz poslovnega poročila Meinlovega koncema je razvidno, da je v začetku leta prišla po opicji v posest dunajske trdnje večina delnic zagrebške Meinla, tako da ima sedaj Dunaj v rokah 98,8% vse delniške glavnice te družbe. Za posle v Srbiji je bila ustanovljena posebna Meinlova družba z glavnico 1,5 milij. din v Srbiji.

Kronika diplomatskih zgodb in spletk:

DUNAJSKI KONGRES



Neipperg pa je imel tudi politične ambicije. V tistih dneh je sestavil načrt o organizaciji Italije ki naj bi postala zveza federativnih držav, toda ta zveza bi bila pod avstrijskim nadzorstvom. Vsi mlajši italijanski vladarji bi naj izginili, ostali bi samo tisti, ki so bili člani avstrijskega vladarskega rodu. Dunajski kongres je načel nekaj stvari po tem načrtu, vendar ni sklenil ničesar.

Marija Luiza se za take stvari ni mnogo zanimala, pač pa so ji bili ljubši izprehodi po Schönbrunnu, kjer pa je ni vedno spremljal samo Neipperg, ampak čisto tudi ruski car Aleksander in princ Evgen.

Marija Luiza pa je tudi dobro poznala tedanjo književnost. Enkrat na teden je priredila v svojem dvoru literarno akademijo, kjer je svoja dela prebiral tudi Zaharija Werner, ki je bil tedaj zelo priljubljen dramatik. Pred Marijo Luizo in njeno družbo je prebral celo svojo žaloigro »Knigundoc«, ki je imela 12 dejanj, vendar pa baron Meneval v svojem dnevniku ne omenja, če je bila drama dobro sprejeta. Pač pa je baron Bausset, ki je bil navzoč, v svojem dnevniku zapisal, da ni razumel prav ničesar, dasi se je pisatelj zelo drl in krillil z rokami na vse strani. Blagi baron je med branjem najbrž zaspal.

Marija Luiza na usodo svojega prestola ni več mislila. Napoleonov poraz je šel tako hitro mimo nje, da se najbrž vsega tega niti ni mogla zavedati. Vendar pa se ni mogla hitro navaditi, da bi postala princesa avstrijskega dvora, da bi zavzela drugo mesto na dvoru svojega očeta. Zelela si je majhno neodvisno deželo, kjer bi bila vladarica. Za to so ji izbrali vojvodino Parmsko. Takoj je začela izvajati svoje vladarske dolžnosti in njen minister v vojvodini Magvaly je večkrat moral priti na Dunaj, da mu je naročila

svoje ukaze in razložila svoje namene. Iz Piacenze je prišel na Dunaj guverner Fernando Cornacha, da bi člane kongresa poučil o razmerah v vojvodini.

Največji nasprotnik bivše cesarice pa je bil Talleyrand. Dasi je sam vse pripravil za njeno poroko z Napoleonom, se je na Dunaju trudil, da bi Marijo Luizo čimbolj potisnil v ozadje. V Parizu je bil med tistimi, ki so se ji najbolj hlinili. Na Dunaju pa je bil proti njej zaradi tega, da si je v drugih vprašanjih mogel

zagotoviti pomoč španskega pooblaščenca Labradorja, ki je hotel vojvodino Parmsko za špansko Marijo Luizo, vdovo parmskega princa Ludvika. Predlagal je, da izplača Napoleonovi ženi 400.000 goldinarjev odškodnine in da ji ostopi posestvo, ki so ga na Češkem imeli toskanski nadvojdove, poleg tega pa še kneževino Luco, ki bi po njeni smrti morala biti vrnjena toskanskim vojvodam.

Z vsem tem pa Marija Luiza ni bila zadovoljna in tudi Neipperg ji je prigovarjal, da naj vse te predloge odklanja. Svetoval ji je, da naj se obrne na ruskega carja.

Ruski car pa je imel za ženske zelo dobrohotno srce, Marijo Luizo pa je še raje ustregel zaradi tega, ker ji je naklonil uslugo, ki ga ni prav nič veljala. Neipperg pa je imel pri tem svoje račune; vojvodinja Parmska je bila daleč od Napoleona, kneževina Luca pa je bila preblizu Elbe. Trdil se je, da bi Marija Luiza čimprej pozabila na svojega moža. To pa je bila tudi naloga, ki mu jo je naložil Metternich.

Vrtel se je okoli nje, kakor da bi se silno trudil zanjo in za njene koristi. Pri tem pa je mislil samo na svojo bodočnost. Njegova žena je bila daleč in bolehu. Napoleon pa je bil poslan na samotni otok in ni bilo izključeno, da bi na dunajskem kongresu sklenili, da se mora Napoleon enkrat ločiti... Kdo ve, kaj se bi še lahko zgodilo in zato je bil Neipperg izredno dobro razpoložen. Pri vsem njegovem delu ga je Metternich zvesto podpiral. Angleški pooblaščenec lord Castlereagh se ni briga za kneževino Luco in mu je tudi sporočil, da ga bo pri vsem podpiral. Marija Luiza je tako lahko sproti opozovala, zakaj se Neipperg tako žene za njene zadeve. Seveda je mislila pri tem, da dela Neipperg vse to zaradi njenih lepih oči in še pomislila ni, kakšna politična navodila je pri tem dobival Neipperg. Kot dobro vzgojena ženska mu je morala biti za vse njegovo delo hvaležna in naklonjena.

Pri sebi pa je imela bitje, ki jo je dnevno spominjalo na dolžnosti in na zvestobo, ki jo je obljubila nekemu drugemu možu. To je bila gospa Montesquieu, vzgojiteljica rimskega kralja, bila pa sta še gospa Brignol ein baron Meneval. Montesquieu je pozneje pripovedovala, da je Marija Luiza samo padla v nastavljen past, ki so jo pripravili, da bi jo čimbolj odvrnili od Napoleona.

(Dalje.)

Dva nova kanonika stolnega kapitlja

Imenovana sta bila na izpraznjeni kanoniški mesti župnik Ivan Gogala ter uršulinski spiritual France Koretič

Ljubljana, 2. julija.

Ljubljanski stolni kapitelj je dobil istočasno kar dva nova kanonika: župnika Ivana Gogala ter uršulinskega spirituala France Koretiča. Prvi je bil imenovan od sv. očeta Pija XII. v posebni buli kot naslednik pokojnemu apostolskemu protonotarju kanoniku Ivanu Sušniku, drugi pa je zasedel mesto umrlega kanonika dr. Alojzija Merharja.

Ivan Gogala

G. kanonik Ivan Gogala je v ljubljanskem stolnem kapitolu zasedel mesto, ki ga je ustanovil Jožef Anton Schiffer, splošno znan po svojem plemiškem naslovu Schifferstein, v arhivalnih zapisih pa večkrat tudi kot Schiffrer ali Schüffrer, torej z istim imenom, kakor je v rabi v kranjskem okolišju (Sifrar). Bil je ob ustanovitvi tega kanonikata — ustanovna listina izvira od dne 18. II. 1731 — župnik in dekan v Laai in Falpach na Avstrijskem in v škofiji Passau, infurirani prost pri D. M. v Adomu in konzistorialni svetnik; pred tem je bil dvorni kaplan cesarice Eleonore. Svoje lepo premoženje je ta kranjski rojak namenil za dijaške ustanove v ožji domovini in za ustanovitve drugega zasebnega kanonikata pri ljubljanski stolnici. V ta namen je odkupil od etiškega samostana za 16.000 fl. dohodke župnije Mengeš. Ko je cesar Karel VI. ustanovo potrdil, je Schiffer sam postal prvi kanonik lastne ustanove. Umeštil ga je znameniti generalni vikar škofa S. Feliksa Schrattenbacha Janez Jakob Schilling, dolgoletni župnik v Smartinu pri Kranju (14. okt. 1736). Sorodstvo s Schiffersteinovo rodbino je pravna podlaga za imenovanje novega stolnega kanonika.



Tudi v ožjem sorodstvu ima g. kanonik Gogala pomembno moč iz našega javnega življenja. Najvišje cerkveno odliko je dosegel bližji sorodnik dr. Janez Gogala, znani gimnazijski katehet v Ljubljani, ustanovitelj Marijanišča in ravnatelj duhovskega semenišča, ki je bil 1884 imenovan za naslednika škofu Jan. Zl. Pogačarju, pa je pred poevitvijo umrl 4. maja 1884. Dober mesec dni pozneje se je rodil naš novi kanonik, 9. junija 1884. Ko je Ivan Gogala z 18 leti napravil maturo na kranjski gimnaziji, mu je bila ob njegovem svežem zdravju, ob polnosti telesnih in dušnih sil gotova sreča v svetu. Pa je namesto tega z jasnim lice in s krepko voljo svoje življenje daroval v službo cerkvi in dušnemu blagru slovenskega ljudstva. Stopil je v semenišče ter bil posvečen 18. oktobra 1906. Škof Jeglič ga je poslal za prefekta v Zavod sv. Stanislava, kjer je ostal dve leti. Gojenjem je prinesel dva darova, ki ju je tudi pozneje povsod obilo razdeljeval: priručno mladostno veselje in varno vodstvo zbeganih duš. Leta 1908. je škof Jeglič potreboval na ogromni trnovski župniji na Notranjem moza jeklenega zdravja in je za to mesto srečno izbral Ivana Gogala. L. 1913 je postal mestni kaplan v Trnovem v Ljubljani, kjer je samostojno in bistveno dopolnjeval župnika Ivana Vrhovnika.

Med svetovno vojno je moral (22. VII. 1916) oditi za vojnega kurata k slovenskim fantom in z njimi prenašati silne napore po tiroških gorah. Zrtvoval se je zanje brez oklevanja in z bratsko zvestobo. Kurat je ostal prav do februarja 1919, krat tudi kot Schiffrer ali Schüffrer, torej z istim imenom, kakor je v rabi v kranjskem okolišju (Sifrar). Bil je ob ustanovitvi tega kanonikata — ustanovna listina izvira od dne 18. II. 1731 — župnik in dekan v Laai in Falpach na Avstrijskem in v škofiji Passau, infurirani prost pri D. M. v Adomu in konzistorialni svetnik; pred tem je bil dvorni kaplan cesarice Eleonore. Svoje lepo premoženje je ta kranjski rojak namenil za dijaške ustanove v ožji domovini in za ustanovitve drugega zasebnega kanonikata pri ljubljanski stolnici. V ta namen je odkupil od etiškega samostana za 16.000 fl. dohodke župnije Mengeš. Ko je cesar Karel VI. ustanovo potrdil, je Schiffer sam postal prvi kanonik lastne ustanove. Umeštil ga je znameniti generalni vikar škofa S. Feliksa Schrattenbacha Janez Jakob Schilling, dolgoletni župnik v Smartinu pri Kranju (14. okt. 1736). Sorodstvo s Schiffersteinovo rodbino je pravna podlaga za imenovanje novega stolnega kanonika.

Tudi v ožjem sorodstvu ima g. kanonik Gogala pomembno moč iz našega javnega življenja. Najvišje cerkveno odliko je dosegel bližji sorodnik dr. Janez Gogala, znani gimnazijski katehet v Ljubljani, ustanovitelj Marijanišča in ravnatelj duhovskega semenišča, ki je bil 1884 imenovan za naslednika škofu Jan. Zl. Pogačarju, pa je pred poevitvijo umrl 4. maja 1884. Dober mesec dni pozneje se je rodil naš novi kanonik, 9. junija 1884. Ko je Ivan Gogala z 18 leti napravil maturo na kranjski gimnaziji, mu je bila ob njegovem svežem zdravju, ob polnosti telesnih in dušnih sil gotova sreča v svetu. Pa je namesto tega z jasnim lice in s krepko voljo svoje življenje daroval v službo cerkvi in dušnemu blagru slovenskega ljudstva. Stopil je v semenišče ter bil posvečen 18. oktobra 1906. Škof Jeglič ga je poslal za prefekta v Zavod sv. Stanislava, kjer je ostal dve leti. Gojenjem je prinesel dva darova, ki ju je tudi pozneje povsod obilo razdeljeval: priručno mladostno veselje in varno vodstvo zbeganih duš. Leta 1908. je škof Jeglič potreboval na ogromni trnovski župniji na Notranjem moza jeklenega zdravja in je za to mesto srečno izbral Ivana Gogala. L. 1913 je postal mestni kaplan v Trnovem v Ljubljani, kjer je samostojno in bistveno dopolnjeval župnika Ivana Vrhovnika.

Med svetovno vojno je moral (22. VII. 1916) oditi za vojnega kurata k slovenskim fantom in z njimi prenašati silne napore po tiroških gorah. Zrtvoval se je zanje brez oklevanja in z bratsko zvestobo. Kurat je ostal prav do februarja 1919, krat tudi kot Schiffrer ali Schüffrer, torej z istim imenom, kakor je v rabi v kranjskem okolišju (Sifrar). Bil je ob ustanovitvi tega kanonikata — ustanovna listina izvira od dne 18. II. 1731 — župnik in dekan v Laai in Falpach na Avstrijskem in v škofiji Passau, infurirani prost pri D. M. v Adomu in konzistorialni svetnik; pred tem je bil dvorni kaplan cesarice Eleonore. Svoje lepo premoženje je ta kranjski rojak namenil za dijaške ustanove v ožji domovini in za ustanovitve drugega zasebnega kanonikata pri ljubljanski stolnici. V ta namen je odkupil od etiškega samostana za 16.000 fl. dohodke župnije Mengeš. Ko je cesar Karel VI. ustanovo potrdil, je Schiffer sam postal prvi kanonik lastne ustanove. Umeštil ga je znameniti generalni vikar škofa S. Feliksa Schrattenbacha Janez Jakob Schilling, dolgoletni župnik v Smartinu pri Kranju (14. okt. 1736). Sorodstvo s Schiffersteinovo rodbino je pravna podlaga za imenovanje novega stolnega kanonika.

Tudi v ožjem sorodstvu ima g. kanonik Gogala pomembno moč iz našega javnega življenja. Najvišje cerkveno odliko je dosegel bližji sorodnik dr. Janez Gogala, znani gimnazijski katehet v Ljubljani, ustanovitelj Marijanišča in ravnatelj duhovskega semenišča, ki je bil 1884 imenovan za naslednika škofu Jan. Zl. Pogačarju, pa je pred poevitvijo umrl 4. maja 1884. Dober mesec dni pozneje se je rodil naš novi kanonik, 9. junija 1884. Ko je Ivan Gogala z 18 leti napravil maturo na kranjski gimnaziji, mu je bila ob njegovem svežem zdravju, ob polnosti telesnih in dušnih sil gotova sreča v svetu. Pa je namesto tega z jasnim lice in s krepko voljo svoje življenje daroval v službo cerkvi in dušnemu blagru slovenskega ljudstva. Stopil je v semenišče ter bil posvečen 18. oktobra 1906. Škof Jeglič ga je poslal za prefekta v Zavod sv. Stanislava, kjer je ostal dve leti. Gojenjem je prinesel dva darova, ki ju je tudi pozneje povsod obilo razdeljeval: priručno mladostno veselje in varno vodstvo zbeganih duš. Leta 1908. je škof Jeglič potreboval na ogromni trnovski župniji na Notranjem moza jeklenega zdravja in je za to mesto srečno izbral Ivana Gogala. L. 1913 je postal mestni kaplan v Trnovem v Ljubljani, kjer je samostojno in bistveno dopolnjeval župnika Ivana Vrhovnika.

ko je nastopil kaplansko mesto v Poljanah nad Skofjo Loko, za nekaj manj kot šest let. V gorečnosti je tekmoval z novim župnikom, stričnikom dekana dr. Kržišnika. Zato ga je škof Jeglič izbral za župnega upravitelja najtežje goreke župnije v Poljanski dolini, Stare Oselice. Vzljudil je svoje župljane, rad je prošil za to župnijo (1927) in jo dobil, odklonil pa je poziv, naj prosí za Mengeš, čeprav bi ga bil mogel dobiti. S preudarno modrostjo, a tudi z odločnostjo je vodil svojo župnijo, ki se ga je takoj z vsem srcem oklenila. Komaj opazno na zunaj, a toliko stvarneje se je obnovilo versko življenje, olepšala cerkev, ovesčila predvsem verska vzgoja mladine.

Dela voljan in željan se kot kanonik vrača v Ljubljano. Svež je njegov korak, prožen njegov duh, polnoč zdravja kaže na zunaj, gorečnost za duše prevzema njegovo notranjost, obilna darovitost in bogata življenjska izkušnja mu odpirata možnost plodnega novega dela.

France Koretič

Ze nekaj tednov se je govorilo po Ljubljani, da pride najbrž na izpraznjeno korarsko mesto t. g. dr. Alojzija Merharja sedanji uršulinski spiritual Franc Ser. Koretič. In vsi, ki gospoda novega kanonika od bližje poznajo, so bili tega veseli in mu k imenovanju iskreno čestitajo. Gotovo tudi č. mm. uršulinke, ki sicer zgube z njim skrbnega duhovnega voditelja, ki pa je že prekoračil dovoljeno mu službeno dobo, ker je to nelahko in odgovorno službo vršil že čez štiri triletja. Pa četudi je bil pri njih tako dolgo, se zdi, da vendar č. niso molile — in tudi po štirih triletjih ne: O Bog, prosimo Te za Tebi dopadljivo izpremembo!

Novi g. kanonik je dolejški rojak, izpod Gorjancev, doma blizu dolejških Benetk — Kostanjevice. Rojen je 2. oktobra 1897 iz pošteno in verne kmetske rodbine, v kateri se je oče odlikoval razen po delavnosti posebno po veselju in vedri šegavosti, mati pa po tih pobožnosti. Domači učitelj je kmalu spoznal nadarjenost malega France, in v svetloval staršem, naj ga dajo naprej v šole. Dali so ga v Novo mesto, kjer pa ni skrbel le za umsko izobrazbo marveč tudi za vzgojo volje in srea v tedaj tako lepo in skrbno vodeni dijaški kongregaciji po p. Pavlu Potočniku. Izdeloval je vedno odlično. A preden je dokončal gimnazijo, je moral v prejšnji svetovni vojni obleči vojaško suknjo, ki jo je nosil brez večjih nesreč in dogodkov in jo srečno in veselo odložil ter odšel v semenišče. V mašnika je bil posvečen kot tretjeletnik dne 10. julija 1921, prihodnje leto pa je nastopil kaplansko službo v Velikih Laščah. Pod očetovskim vodstvom g. svetnika Jakoba Ramovša s katerim ga veže iskreno prijateljstvo, je spoznaval lepote in bridkosti dušnega pastirstva, zlasti med moško mladino —

Cestne idile v Ljubljani pred pol stoletja

Ljubljana, 1. julija.

Dandanes, ko imamo v Ljubljani do pike natančen cestno-policijski red in še prihajajo z magistrata strogi opomini, na primer, da ne smemo pljuvati na tla, ne metati odpadkov in tako dalje, torej ukrepi, ki so v vseh evropskih mestih že davno nekaj samo ob sebi umevnega, si le težko predstavljamo, kako je bilo to v Ljubljani pred pol stoletja. Cestnopolijski red je doživel zadnja desetletja v Ljubljani toliko sprememb, da bi se človek, ki bi se vrnil v prejšnje stoletje, le težko uživel v tedanje razmere.

Prvi prevozniki in cestno-policijski red datira iz leta 1865, ko je na ljubljanskem magistratu županoval š. dr. Costa. To je bil »Red za fiakarje v glavnem mestu ljubljanskem«, ki je imel 13 paragrafov, ostal pa je le na papirju. Poznejši kronist toži o tem stanju: »Dejanski razlagatelji postavljali je bil prevozniki hlapec Janez ali Matevž, ki je svoje nazore o pravicah in dolžnostih ljubljanskega fiakarja uveljavljal v živahnih debatah z naročniki, seveda navadno šele koncem vožnje. Kazni se ni dosti bal, ker je za večino slučajev sploh ni bilo v »Redu«.

Ze l. 1886. je mestni magistrat sestavil nov prevozniki red, ki je obsegal 56 paragrafov ter je tedanjim prometnim zahtevam kolikor toliko odgovarjal. Ljubljanski fiakarji so imeli seveda svojo zadrugo in ta je krepko sodelovala pri izdelavi voznega in cestno-policijskega reda. Toda ta red je bil sprejet v skrajšani obliki šele konec l. 1892. Toda šele potroseno leto 1895, je prineslo nekoliko svežega zraka v to vprašanje. Pokojnemu županu Ivanu Hribarju — ki je celo v »Slovencu« s svojim podpisom zagovarjal razne nujno potrebne reforme

Lajovic Anton: Tri pesmi za glas s klavirjem. V zbirki dobimo pesmi: Zalostna deklica, Ovi in V mraku. Vse tri pesmi so izšle v isti založbi tiskane vsaka zase v posebni zbirki. Če se vprašamo, zakaj so Lajovicovi samospeli med pevci tako priljubljeni, potem bi morali odgovoriti, da jih odlikuje vsestranska jasnost, pa najsi bo to v splošni glasbeni zasnovi ali v podrobnih izdelavi kakor tudi v oblikovni gradnji. Začetni domiselek, preprost ali kompleksiran, izvede Lajovic dosledno do konca. Glas vsaj v teh samospelih ni pisan tako, da bi delal pevcu težave vsled težko izvedljivih intervalov ali vsled premajhne naslonjenosti na spremljajoči instrument. Nasprotno: vokalni del se razvija melodično s horizontalno tendenco in je vedno nekaka projekcija pod njim pestro prelivačih se akordov. Klavirski del je pisan barvito, včasih se nagiblje skoraj k orkestralnemu izrazu.

Lajovic Anton: Caprice. Partitura za veliki orkester. V značilnem petčetrinskem taktu živahno pisana skladba ima trodelno obliko. Zgrajena je v glavnem na dveh nočanje sorodnih motivih bolj ritmičnega kot melodičnega značaja. Skladatelj ju spretno preoblikuje in ju osveščuje vedno od nove strani. Instrumentacija je pretehtana, včasih temno barvana, pa se zopet svetlo dvigne do najvišjih višin, ki so še možne, in tako ustvarja potrebne kontraste v skladbi. Lajovic Caprice spada med naše redke instrumentalne skladbe, ki so izšle v partituri, zato bo tudi za študij dobrodošla.

Lipovšek Marijan: Ko sveti Duh po svetu gre. Mešan zbor. Skladba je zložena na narodno besedilo. Oblikovno se oklepa besedilo, ki ga včasih tudi lahko ilustrira. Glasbeni izraz je slovesno homofon, prekinjajo ga pa več ali manj strogo izpeljana polifona mesta. Kromatika, na katero v posameznih odstavkih naletimo, je le bolj navidezna značaja; lahko trdimo, da je skladba, v nasprotju s prej omenjenimi Hubadovim Psalmom, pisana pretežno diatonično. Seveda pa vodi Lipovšek glasove toliko samostojno, da nastanejo čisto nova, nenavadna sozvočja, ki nevajnega poslušalca pritegnejo ali ga pa morda tudi odbijejo.



znana je ondota številna fantovska Mar. družba! — pa že po letu dni so ga nastavili za stolnega vikarja pri stolaj cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani. Tu je vztrajal šest let. Vsa leta je bil obenem katehet na ljudski šoli v Lichtenthurnu, blag, pa vendar resen — vodil otroke k Mariji v njenih vrteih, sodeloval pri škofijskem vodstvu Marijinih družb kot odbornik za Mar. vrte, sodeloval pri lepi orlovski organizaciji kot dober poznavalec fantovske duše.

Pred trinajstimi leti — 1929 — pa je bil dekretiran za uršulinskega spirituala. Pokoren svojemu škofu je šel na novo službeno mesto, ki ga je upravljal z njemu lastno vestnostjo in veliko modrostjo. Za njegovega službovanja so dobile č. uršulinke svojo gimnazijo; tako je bil g. spiritual katehet na vadnici, gimnaziji in učiteljsku. Poleg tega pa je od leta 1934 spretno urejeval homiletični list »Praedicate«, ki je v veliko pomoč cerkvenim govornikom, dokler ni zadnji čas žal prenehal izhajati! Tudi sicer slovi novi g. kanonik kot cenjen cerkveni govornik. On je bil ti. sti, ki je pri uršulinkah pri deseti maši uvedel pridige. Te pridige so potegnile ogromno ljudi. V njegovem poklicnem delu ga odlikuje skrajna vestnost in točnost.

V prostih dneh, zlasti pa v počitnicah, je gospod kanonik rad izletel za kak teden v lepo božjo naravo, zlasti na naše prelepe planine, da si je umiril živce in si nabral novih moči za poklicno delo.

V najlepši moški dobi nastopa sedaj častno mesto v stolnem kapitolu, kjer naj bi mu potekalo življenje kakor doslej v neumorni delavnosti!

Vrednost simbola

(Za prvi petek)

Dragi moj prijatelj! Kar ne gre ti še v glavo to naše močno priporočanje pobožnosti Srca Jezusovega: prvi petki, posvetitve družin Gospodovemu Srcu, podoba Jezusovega Srca... Vedno močnejše poudarjanje in zaupanje v Gospodovo Srce od strani zadnjih papežev Te je pa kar malo zmedlo. Če ti pobožnost priporočajo in stavijo vanjo največje upe, je stvar gotovo dobra in važna. Tako pravilno misliš. Pa modruješ naprej. Bitje, ki mi je nad vse drago, čisto domače in čisto blizu, lahko ogovorimo: ti ljubo srce, ti dobro, čisto srce, ti zlato srce! V uri globokega spoznanja vzvišene Zveličarjeve osebe moremo tudi njega očarani pozdravljati: O ti najsvetejše, najdražje Srce... Tedaj spoznanje in gajenost ustvarita simbol srca in se ga docela naravno in iz najbolj notranje težnje polastita.

Res je za tak vzklík treba neke ekstaze spoznanja, občudovanja in ljubezni, prevzetosti, gajenosti, če naj je ta besedni simbol srca ves poln in resničen. Ali pa ni simbol srca in nagovora kakor oblika žigajočega plamena? Kakor hitro se plamen gajenosti in navdušenja, ki ustvarja in nosi simbol, sesede, bi se morala zrušiti tudi oblika simbola, da ne obstane tako rekoč v praznem, kar je mučno. Brez dvoma ne moremo svojih spoznanj trajno obdržati v enaki živosti in zavestnosti, svoje gajenosti ne moremo ohraniti v vedno enaki ekstazi. Zato se plamen gajenosti naravno sesede. Ali pa naj se res tudi oblika zunanega simbola — srca — vedno znova razteče, da se vedno zopet znova ustvari primerno novo znamenje? To ne. Zakaj vsak ne more za svoje notranje privede, pa najsi bi bili še tako silni, najti primernih in sproščujočih besed in kretenj; more pa uporabljati znamenja, ki so jih že drugi ustvarili; in tako delamo vsi, dan na dan, na razne načine. Zakaj bi torej ne uporabljali raznih molitev ali kličov iz litanij Srca Jezusovega, da bi zajeli v te besede svoje ljubezen, svojo hvalažnost in vdanost temu najljubeznivejšemu Srcu. In četudi nas lirični, da, ekstatični smisel teh simboličnih besed ne gane vedno prav do dna, more biti naša duša vendarle prisotna in jih iskreno uporabljati, če smo se kdaj koli prej in potem spet in spet premišljevalje pogrezali v bogastvo Jezusovega Srca; da le pri naši molitvi stoji pred nami spomin na one misli in doživljanja, s katerimi nas je v prav svetlih in srečnih urah preplavila osebnost Kristusa in s katerimi smo mu ljubše in spoštljivo hiteli nasproti. Da, te molitve ali spoštljivi pogledi na sliko Srca Jezusovega, morejo spet priklicati živ spomin in celo prvotno jasnost in gajenost, če sta nam ura in milost naklonjeni. Če pogledaš na zemljevidu rjave in temnorjave lise, se ti zlasti v vročih dneh zbuja močno hrepenenje po osvežujočem zraku naših gor; če pogledaš sliko Srca Jezusovega, te bo vsaj vrših močno spomnila na one vse prese-gajoče in prečudovito Zveličarjevo ljubezen, ki snubi in osvaja človeška srca. — Seveda ne pozabi, da so vsi simboli slabotni in pomanjkljivi, da so le reven stvor, četudi bi jih ustvarili mojstri besede in oblike.

(Po Lippertu)

Se en vzrok usihanja akacij

Včeraj smo omenjali usihanje akacij na ljubljanskem živilskem trgu. Gotovo je, da to usihanje pospešuje pomanjkanje vode, vendar pa je pravi vzrok najbrže neke drugje. Tako skromno in hvaležno drevo, kakor je akacija, je hitro zadovoljno z vsako zemljo in uspeva celo tam, kjer bi drugo drevo naglo odmrl, torej tudi na asfaltiranem Vodnikovem trgu. Čudno je namreč, vsaj tako zatrjujejo branjevi na Vodnikovem trgu, da so se najprej posušile tiste akacije, ki so najmanj izpostavljene prometu, torej v sredini, kjer ni nobene stojišnice branjecev in nobene gneče, one akacije, pod katerimi pa so postavljene stojnice, ki stoje sicer samo vsako dopoldne, pa prav lepo uspevajo. Vzrok usihanja akacij je treba iskati predvsem v prejšnji ostri zimi in zelo verjetno je, da so nekatere akacije pozeble. Morda je kriva usihanja akacij tudi kakšna bolezen, ki se od časa do časa rada prime kake rastlinske vrste. Tako vidmo po vsej Evropi pojav, da usihajo in odmirajo bresti in če bo ta bolezen še nekaj časa trajala, ne bomo imeli v Evropi nobene bresta več. Kriva temu je neka glivica, nekakšna zajedalka, ki se prime bresta in ga tako dolgo žre, da drevo obemore. Morda ima akacija tudi tako zajedalko, ki povzroča odmiranje lepih dreves na Vodnikovem trgu? Na vsak način pa ne moremo dolžiti nedolžnih ljudi, kmetrov in branjecev, da so oni krivi usihanja teh dreves, če sem in tja kdo postavi kako košaro pod akacije. Besedo imajo tu v prvi vrsti šolani botaniki.

komaj pred nekaj dnevi. Mesto Ljubljana je pač stalno rasla in ohranila prav vsa javna prometna sredstva ter jih še povečala.

KULTURNI OBZORNIK

Nove edicije Glasbene Matice

Glasbena Matica si je zadala nalogo, da izda celo vrsto skladb, ki bi bile sicer tistim, ki se zanje zanimajo, težje dostopne. Tako leži pred menoj cela vrsta partitur lične zunanosti, vse z letnico 1942; to so zbori, samospeli, klavirske skladbe, pa tudi klavirski koncert in orkestralna partitura. Naj jih kratko omenim in sicer kar po abecednem redu skladateljev.

Jakob Gallus-Potelin: Ave Maria. Dvojni mešani zbor. Priredil Matej Hubad. S to, za način Gallusovega komponiranja značilno skladbo je Matica že pred desetletji pod Hubadovim vodstvom doživljala uspehe doma in v tujini in do solz ganila marsikako trdo in za religiozno glasbo nedovzetno srce. Danes, ko so nam na razpolago naravnost bučna glasbena izrazna sredstva, se moramo čuditi, kako so znali stari skladatelji s kar se da omejenimi sredstvi dosežati včasih kar presretnje učinke, ki se jim še danes uklone tudi razvajen glasbenik. Če gledamo Gallusa in njegovo snovanje s tehnični strani, bi po šolsko rekli, da rabi nekaj preprostih trozvkov in njihovih obrnitev. Vendar je v tej preprostosti skrite toliko lepote, da bi poslušalec skladbo vedno znova poslušal in je ne bi izžrpal. Ta skladba je pripravljena za izvajanje vsem dirigentom, ki imajo številnejši zbor, za študij pa tudi drugim, ki so jim starejše skladbe sicer težje dosegljive.

Hubad Samo: Psalm. Mešan zbor. Skladba je bila nagrajena l. 1939 z Lajovicovo nagrado. Kosovelovemu tekstu, ki je en sam krik ranjenega, razdvojenega srca, skuša biti glasba pravična v izrazu. Slovesno slični najbolj temu, čemur pravimo »Osterčeva šolac«. Oblikovno je skladba prosta, deloma homofona, deloma svojevrstno polifona. Umirjenih momentov nima, razen morda ob prehodu iz druge strani na tretjo in v sklepni akordih. Za izvajanje je težka, glede čistosti intonacije na veliko mestih problematična.

Zbor, ki bi se skladbe lotil, bi moral biti zelo dobro šolan in glasovno številno zaseden.

Mirk Vasilj: Naša pesem v Podravju. Zbirka prinaša 18 ljudskih, pri nas večinoma manj znanih napevov, prirejenih za moški zbor. Glasbeni stavek je preprost kot smo ga vajeni že iz zbirke starejših narodnih pesmi, vendar pa povsem pravičen in ustrezen. Zbirko moškim zborom priporočamo.

Mirk Vasilj: Mladinski album za klavir. Druga izdaja. Album obsega 16 karakternih skladb za srednje težko stopnjo. Slog je soliden, izpeljava domislekov tudi dobra. Mirku se misli gladko razpletajo, tako da bi ponekod želeli celo več tehtnosti v izrazu. Verjetno je prva izdaja že prešli preko začetnih težav violinskega pouka. Vseeno pa je treba skladbo, če naj napravi zaželjen učinek, pri študiju resno vzeti v roke. Posebno intonačni strani, čeprav je na videz lahka, bo treba posvetiti precej pozornosti.

Šantel Saša: Osem klavirskih skladb za mladino. Tudi te skladbe imajo značilne naslove (Pri topli peči, Šetnja z dedom, Dimnikar gre, Menuet, Pogreb mrtvega ptička, Mladji potnik, V mlinu, Veverica). Odraslemu človeku ki včasih ne najde dosti zveze med naslovom in glasbo, taki naslovi ne pomenijo veliko; pri pouku mladine jih pa ne gre podcenjevati. Marsikakemu otroku se skladba prav zaradi svojega nazornega naslova vtisne globoko v spomin, da je ne pozabi celo življenje. Vobče so skladbe po tehnični strani lažje kot zgoraj omenjene Mirkove, so pa prav tako skrbno izdelane.

L. M. Škerjanc: Tri mladinske skladbe za violino ali violončelo in klavir. Skladbe so naslov-

ljene: Ostinato, Arietta, Scherzino. Glasbeni izraz je pravičen naslovu. Skladbe, ki so izvedljive v dvojni različni zasedbi, bodo prav porabne pri šolskem pouku, kot tudi za nastope. Pisane so sveže brez šablonskega ali celo salonskega izraza, ki se v podobne skladbe kaj rad vtihotapi. Klavirski del je izrazito in docela samostojno obdelan, solistični pa tehnično tudi ne pretežak.

L. M. Škerjanc: Koncert za klavir in orkester. Za dva klavirja priredil avtor. Prstni red izdelal Anton Trost. Koncert je bil v prvotni zasnovi v Ljubljani že dvakrat izvajan, pri čemer je solistični del odigral rektor Anton Trost. Seveda so z orkestralno izvedbo združene precejšnje težkoče. Da ne bi bila izvedba vezana na orkester, je avtor priredil koncert za dva klavirja: solističen del je poverjen prvemu klavirju, dočim je drugi klavir nekak klavirski izvleček spremljajočega orkestra. V tej prireditvi ima koncert veliko večjo možnost izvedbe, dostopen je pa za študij mnogim, ki se tudi s tega stališča zanj zanimajo. Koncert sam ima občajne tri stavke, pisan je solistično virtuozno, zvočne možnosti instrumenta izrazi do skrajnosti, vsebinsko pa tudi prinaša veliko zanimivega.

Tome Matija: Za malega pianista. Štiri mladinske skladbe za klavir. Dve od teh skladb (Uspavanka, Mala koračnica) sta bili nagradi, dve (Predica, Babica pripoveduje) pa odkupljeni ob priliki nagradnega razpisa Glasbene Matice. Skladbe so po izrazu in po obliki jasne, tehnično pisane za nižjo stopnjo, le Mala koračnica je bolj zahtevna.

Če sumarično pregledamo našete edicije, ugotovimo, da je Glasbena Matica dala zlasti naši mladini pa tudi drugim izvajalcem lepo vrsto praktično izvedljivih in porabnih skladb, kakršnih smo do zdaj na sporedih pogrešali. Mnogo skladb je pa napravila dosegljive, če že ne za praktično izvedbo, pa vsaj za študij, s čimer je tudi izpolnila obetno vrzel. Zato moramo izreči založnici vse priznanje, interesotom raznih umetnostnih panog pa skladbe priporočiti v nakup.

M. T.

Drole novice

Koledar

Petek, 3. julija: Trifun, mučenec; Evlogij, mučenec; Heliodor, škof; Leon II. papež; — prvi petek.
Sobota 4. julija: Prokop, opat; Urh, škof; Berta devica; Ozej in Agej preroka; Lavrijan, škof in mučenec.

Novi grobovi

† V Ribnici je zatisnil po dolgem trpljenju svoje trudne oči daleč naokoli znani nadgrobni graščine g. Frančišek Kljun. Dopolnil je pred kratkim 82 let. Pokojni je živel s svojo pred dvema letoma umrlo soprogo vzorno krščansko življenje. Sam je bil moč neverjetne zvestobe in točnosti v službi, doma pa poln plemenite resnobne in skrbni za številno družino. Od šestih otrok žive še štirje. Med njimi je tudi gospod župnik Janez Kljun z Golega pri Igu, ki bo prav te dni obhajal srebrni jubilej mašništva. Pokojni nadgrobni je težko trpljenje, deset let je bil brez noge in večina pravezan na posteljo, naravnost vzorno prenašal. Bil je globoko kverer kristjan in zato tudi spoštovan od vseh. Kakor je vse svoje življenje svoji družini bil svetel zgled močnejše pobožnosti, tako bo tudi legel v grob na prvi petek prav zdaj, ko ves narod opravlja to pobožnost. Kljun trdemu življenju ga bridkosti niso strle in tudi v tem je pokojni čisto zrel. Naj mu bo dobri in usmiljeni Bog bogato plačilo! Preostali naše iskreno sožalje. Pogreb pokojnega g. Kljuna bo v petek, 3. julija ob pol 17 iz hiše žalosti na farno pokopališče v Ribnici.

Osebnosti

= Diplomirani so bili na pravni fakulteti ljubljanske univerze g. Miroslav Gorjan, Aleksander Lipovšek, Aleksander Hrašovec, Radivoj Velikonja, Ludvik Leskovar, Vilhalp Zadnikar in Ernest Zumeč vsi iz Ljubljane. Čestitamo!

**V nedeljo začnemo prinašati
lepo otroško pravljico o
Dolginu, Debeluhu
in Ostrogledu**
Naročajte »Slovenca«
in izrežite otrokom prelepo slikanico

— Z ruskega bojišča je pisal 21. maja 1942 hrvatski vojak — križar »Katoľ. Tjednik« med drugim tudi tole: »Kako živi seljak, kako delavec v ruskem raju, bolje peklu... Za vsako malenkost zapor ali izgnanstvo v Sibirijo. Delavec se trudi in muči cel mesec, da zasluži 200—300 rubljev. Toda ob izplačevanju mu odbijejo za obveznosti 50—100 rubljev, za prostovoljno zavarovanje (če ne plača, gre v zapor) poseben davek, dalje za članarino idr. nekaj. Kaj mu ostane? Skoraj nič. S seljakom je prav tako. Obdeluje zemljo, delaj in garaj! Ko pa pride čas žetve, da bi spravil za zimo, mu vržejo nekoliko kg žita. Kolhozu so morali dati po 150 jaje, pa jih niso vprašali, če kokoš nese ali ne. Nekoč je neki seljak obesil svojo edino kokoš na drevo; na vrat ji je pa pripel listek z napisom: »Ker ne morem znesti dovolj jaje, sem se odločila za samomor!«

— Opozorilo kmetovalcem, imetnikom poljedelskih strojev. Kmetje, ki imajo poljedelske stroje s pogonom na petrolej ali nafto, naj v svojo cenejšega nakupa tekočega goriva sporočijo potrebno količino na Zdrženje kmetovalcev, Ljubljana, Gospodstva cesta 2-1. V prijavi naj navedejo točen naslov, površino lastne obdelovalne zemlje, število motorjev, znamko motorjev in število konjskih sil, v katero svrhu rabijo motor, koliko dni v letu dela motor, ali samo na lastnem posestvu ali tudi pri drugih, ali rabi za pogon nafto ali petrolej in koliko. Vabimo kmetovalce, da pošljejo prijave najkasneje do 15. julija. Poznejših ne bo mogoče upoštevati.

— Trgovalci s lesom opozarja Zdrženje trgovcev Ljubljanske pokrajine, da bo v bodoče objavljalo vse važne navedbe in odredbe oblasti zadevajajoč lesno stroko, v dnevnikih in Trgovskem listu in ne bo zaradi tega razpošiljalo posebnih okrožnic, zato naj prizadejajo skrbno prebirati dnevnik in Trgovski list.

— Letošnji junij brez neviht. Po vseh poročilih, prihajajočih v Ljubljano, je bil letošnji junij brez večjih vremenskih katastrof, ujem in neviht, ki so druga leta nadlegovale razne kraje v Ljubljanski pokrajini. Celotni toča, ki je prav junija dostikrat najhujše kletila po Dolenjskem, je bila letos redka. Bila so leta, ko je junij prinesel pravo siho božjo v obliki debele toče, ki je n. pr. pred leti strašno puhošila okoli Višnje gore, kjer je napravila milijonsko škodo na sadnem drevju in na polju. Toča je krompirjeva stebila tako razkustila, da so bili ljudje prisiljeni krompir vnovič zasadi.

Prvi julijski dan prav vroč. V sredo, 1. julija je bilo prav vroče. Maksimalna dnevna temperatura je dosegla + 27 stopinj C. V četrtek zjutraj se je toplota povzpela na 13,6 stopinj Celzija. Barometer je padel na 763,0 mm. Mesec julij je mesec, ko začne poljedelec opravljati prve poljske pridelke. Pričena se žetev, v prvi vrsti žanjejo ječmen, ki je letos, kjer so ga posejali, dobro uspel, in bo njega žetev zadovoljiva. Tudi zgodnji krompir bodo že kmalu začeli kopati. Letos je na vseh njivah ki so jih mešani obdelali, krompir dobro uspel in vsi računajo že sedaj, da bodo pridelali obilo lepega in zdravega krompirja. Prvi julijski dan je bil zelo prijeten za kopalce, ki so se v večjih skupinah sončili ob Grubarjevem prekopu. Kmetje so hoteli opravljati seno z raznih barjanskih travnikov. So pač zadnji dnevi košnje.

— Medicinska klinika v Ljubljani išče šolanega strežnika. Predstaviti se na kliniki dnevno med 11 in 12. Predstojništvo interne klinike.

— Bukov žir daje izvrstno olje. Med našimi gozdnimi sadeži je žir, to je sad bukev, tisti, ki ima v sebi največ maščob in je najbolj pripraven za predelavo v olje. Želod, sad hrasta, na primer ima več škroba ter za olje ni uporaben. Oba, žir in želod, pa sta izvrstno kemila za prečišče in tudi drugače uporabna v industrijske namene. Želod prav s pridom uporabljajo milarji, izdelovalci kavnih nadomestkov in drugi. Za žir pa so že naši predniki vedeli, da se da iz njega napraviti izvrstno olje, ki je celo boljše od olivnega, bučnega in

od olja iz semena sončnice. Žir ima le to napako in sicer prav težko — redko katero leto obroditi. Naravoslovci so opazovali bukev in ugotovili neke periode roditev, ki se ponavljajo v presledkih po štiri, osem in šestnajst let. Med prvo svetovno vojno je seveda močno manjkalo jedilnega olja in vso vojno bukev ni hotela roditi, rodila pa je šele leta 1918, tedaj pa v taki obliki, da so imeli tisti podeželani, ki so se spomnili na žir, dovolj olja za vse prihodnje leto in vso pozimi celo olje oddajali svojim sorodnikom in znancem v mestih. Letos kaže bukev dobro in pomenja dvojno upanje: za čelbalarje, ker je letina medu dosti odvisna ali v jeseni bukev med o pravem času in pa za fiste, ki bi pozneje radi imeli žir in žirovo olje. Gozdovi v naši pokrajini so precej poraščeni z bukvijo in ako letos slučajno žir dobro obroditi, potem bi bila v resnici škoda, da bi zamudili ugodno priliko in si naši ljudje ne bi preskrbeli na najcenejši način dovolj najbolj izvrstnega in prijetno dišečega olja! Žiru pravijo po nekaterih krajih na Dolenjskem bukvica. Žir je namreč širok pojem ter vohče pomenja sploh vse sadeže gozdnih dreves, torej tudi želod, kar pa je poseben pojem izrecno samo za sad hrastovih dreves.

— Kavra je dobro hranilo. Malokateri Slovenec ve, kaj pomeni izraz »kavra«, poznajo ga pa prav dobro vsi Notranjci in celo tam čez mejo Ljubljanske pokrajine, v provinci Fiume, namreč v bivšem Gorskem kotarju. Kavra je namreč notranjski izraz za rumeno kolerabo. Ta sadež so naši ljudje po večini vedno uporabljali za živalsko krmo, zlasti za prešiče, toda že med prejšnjo svetovno vojno so ga ljudje cenili kot ljudsko hrano. Nima sicer toliko škroba kakor krompir, obroditi pa na isti površini dva do trikrat toliko kakor krompir. Hranilnih in redilnih snovi ima neprimerno več, kakor repa, ki je skoraj sama voda. Kavra ali koleraba raste bodisi kar posejana, če boljše pa je, če jo presajamo. Prav sedaj kmetovalci to rastlino presajajo ter upajo, da bo v jesni dober pridelek. Ako bi kje odpovedal krompir, koleraba je še vedno tu, da bodo mogli ljudje lažje preživeti zimo!

— Raca je dobra jajčarica. Ni še dolgo tega, kar so bile naše gospodinje skoraj prepričane o tem, da je kokoš edina žival, ki more nesti taka jajca, da so uporabna za kuhinjo in jed. Novi časi pa so gospodinje poleg drugega koristnega naučili tudi to, da utegnemo nesti jajcna jajca tudi gosi in race. Zlasti race je v tem oziru zelo hvaležna ptica. Po ves dan se pase po vrtu in travniku, če le more, smukne v bližnji bajer ali potok, povsod išče gliste, črve, polže, bramarje in podobno golazen, skoraj ves dan ne potrebuje v polju nobene druge piče, le če ji zvečer gospodinja vrže malo zmečkane krompirja ali kaj slinčnega, toda skoraj dosledno znese dobra race-jajčarica vsak dan po eno jajce. Račje jajce je večje od kurjega, ima nekoliko bolj bledikasto vsebino, večji rumenjak in nekoliko voden beljak, je pa prav tako redilno in uporabno kakor kurje. Kdor ima danes priliko, da redi race — zlasti na Barju velja to — je sedaj kar hvaležen tem domačim pticam za njihove usluge, ki mu jih delajo z jajci. Račje pečenka pa tudi ni kar tako in vsak rejec malih živali ve za vse koristi, ki mu jih race donajajo.

Ljubljana

Zdravniška služba Zdravstvene avtokolone v juliju

Visoki Komisarjat obvešča prebivalstvo, da bo splošna zdravstvena avtokolona vršila brezplačno zdravniško službo v mesecu juliju v zavodu Lichtenturm, Ambrožev trg.

Kakor je znano, ima zdravstvena avtokolona zobozdravniški, očesni, rentgenski, interni oddelki, oddelki za otroške bolezni ter oddelki za bolezni v ušesu, nosu in grlu.

Zdravljenja potrebni se lahko prijavijo na omenjenemu mestu vse dni v mesecu juliju — izveniš ob nedeljah — od 8 do 12 in od 15.30 do 17.30.

Vincencijeva konferenca za župnijo Marijinega Oznanjenja

Na običnem zboru Vincencijeve konference za podpiranje siromakov v župniji Marijinega Oznanjenja v Ljubljani so delovni člani podali izbrano poročilo o izvršenem karitativnem delu v župniji med letom 1941. Iz tega poročila posnemamo, da je konferenca v letu 1941 stalno mesečno podpirala 15 družin, ostalih podpirancev pa je bilo 742, kateri so dobili v 789 primerih podpore, in sicer v gotovini L 16.978,91, v obliki L 938.—, v obutvi L 1.374,30, v živilih L 4.474,57, v kurivu L 226.— in za stanarino L 100.—, skupno torej L 24.091,98.

Na koliko src potrkajo naši reveži in koliko jih bodo odprti? Če čutiš z njimi, če ti ni mar samo lastno uživanje — daj lačnemu. Ti tisoči revežev imajo v Vincencijevi konferenci dobrega prijatelja. Edini brod upanja te konference čez deroko trpljenja, tekočo po vsem svetu, so dobrotniki, brez katerih konferenci ne bi bilo mogoče nuditi materialne pomoči. Težko je prositi, večkrat nemogoče, zato moramo računati, da se bodo konference z božjo pomočjo spomnili dobrotniki sami, ki naj bi brez prošnje stori to, kar je Bogu najljubše. Konferenca ima tekoči račun pri Zdržni gospodarski banki, kamor lahko dobrotniki nakazuje članarino in podporo.

1 Mesečna rekolekcija ljubljanskih gg. duhovnikov bo v Domu duhovnih vaj na prvi petek, 3. julija. Začetek točno ob 5 popoldne. Zbirališče v hišni kapelici. Vsi ljubljanski gg. duhovniki vljudno vabljeni. — Vodstvo.

1 III. meska realna gimnazija v Ljubljani vabi vse učence, ki so vložili prošnje za višji tečajni izpit, da se čimprej javijo v ravnateljski pisarni. — Ravnatelj.

1 Ravnateljstvo IV. moške realne gimnazije v Ljubljani vabi vse učence osmih razredov, ki so vložili prošnje za prijavitel k višjemu tečajnemu izpitu, da se javijo do sobote, dne 4. julija do 11 v ravnateljski pisarni. — Ravnateljstvo.

1 Cpljenje proti davici bo za zamudnike z vseh cepilnih postaj še v soboto 4. t. m. ob 17 v mestnem fizikatu v Mestnem domu. Prav tako bo cepljenje na Barju v soboto ob 17, a na Cesti dveh cesarjev bo cepljenje isti dan ob 17.15 v gostilni Karo.

1 Kandidati, ki so se prijavili za tečajne (višje in nižje) izpite na srednjih, odnosno za diplomске izpite na državni učiteljski šoli, se pozivajo, da se takoj, vsaj pa do 4. julija zglase pri ravnateljskih zadevnih zavodov. — Iz pisarne IV. odd. Visokega komisiariata.

**Danes je prvi petek v juliju, sedmi
v pobožnosti devetih prvih petkov.
Obhajajmo ga v čim večjem številu!
Božje Srce je z nami!**

1 Na šoli Glasbene Matice ljubljanske bodo v juliju in avgustu počinjski tečaji v vseh predmetih, razen v splošni glasbeni teoriji in mladinskem petju. Starši naj prijavijo gojence v pisarni Glasbene Matice. Pouk se bo začel in bo po večini v dopoldanskih urah. Pogoji isti kakor v minulem šolskem letu. Sprejemajo se tudi novi gojenci, ki se pa morajo obvezno vpisati tudi za prihodnje šolsko leto. Izprijevala za minulo šolsko leto se lahko dvignejo v pisarni med uradnimi urami in to dnevno od 9—12 in od 16. do 18. ure. V soboto popoldne je zaprto.

1 Davčna uprava za mesto Ljubljano objavlja, da dope v smislu člena 148 zak o neposrednih davkih v tretjem četrtletju v plačilo: a) dne 1. julija 1942 tretji četrtletni obrok zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neoznežene osebe, davka na poslovni promet in vojnice, b) dne 15. avgusta 1942 prvi polletni obrok zemljarine. Podrobnejša pojasnila so razvidna iz razglasov, nabitih na uradni deski davčne uprave za mesto Ljubljana in mestnega poglavarstva v Ljubljani.

1 Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, Vodnikov trg št. 5, prične razdeljevati razpoložljivo blago za mesec julij 1942 po sledečem vrstnem redu:

1. julija 1942 z začetno črko ABCDD
6. julija 1942 z začetno črko EFG
7. julija 1942 z začetno črko HIJ
8. julija 1942 z začetno črko K
9. julija 1942 z začetno črko LMN
10. julija 1942 z začetno črko OPR
11. julija 1942 z začetno črko SST
13. julija 1942 z začetno črko UVZZ.

Vse člane vljudno naprošamo, da prinesejo vrčice s seboj!

1 Opozarjamo na prvo letošnja uprizaritev Schillerjeve drame: »Kovarsko in ljubezen«, ki bo v petek ob 15 po zelo znanih cenah od 10 lir navzdol. Letošnja zasedba bo prinesla nekaj novih zasedb. Lady Milfordovo bo igrala tokrat Mira Danilova, Ferdinand Verdonik, ki je med člani, ki so bili v zadnjem času angažirani, vlogu Wurma pa bo podal Nakrst, od prvotne zasedbe so ostali: prezident — Levar, Kalb — Peček, Miller — Gregorin, njegova žena — Pol. Juvanova, Luiza — Levarjeva, knezov komornik — Raztresen, Zofija — Juga Boltarjeva. Režija: Peter Malec.

1 Češnje in pomaranče. Na Vodnikovem trgu je bilo v četrtek pri stojnicah nekaj domačih češenj na prodaj. Na prostoru za razne gozdne sadeže je bilo mnogo borovnic. Ob klopih so po končanem trgu začrtane temnordece proge, kajti mnogo borovnic pada na tla, ko prodajalci spijejo borovnice v litrsko posodo in jih etresajo v torbe gospodinjam. Vse te na tla padle borovnice ljudje pohodijo in zmečkajo. Tudi v četrtek je bilo na prodaj mnogo podolgovatih pomaranč, ki jih Italijani nazivljejo »arance ovali«, kakor je strokovni izraz v italijanski eksportni trgovini za pozne pomaranče. Te pomaranče prihajajo k nam iz Catanije.

1 Cvetlični paviljon je na zunaj urejen. Na zunaj se že dolgo časa lepi paviljon nič več ni spremenil, njegova notranjost pa še vedno čaka na dokončno ureditev. Zanj se pripravljajo lepi narčni, ki bodo kmalu gotovi. Izvršitev bo potem prišla takoj na vrsto, tako da se ni bati, da cvetlični paviljon še letos ne bi mogel služiti svoemu namenu. Tudi tlakovanje stebrišča bo prišlo v bližnji prihodnosti na vrsto. Tako bo tudi to zadnje gradbeno delo zaključeno še letos in bodo pozimi prodajalke že pod novo streho lahko prodale cvetje.

1 Pse na vrvice! Ker so mestni nasadi in tudi skoraj vse druge mestne zasebne parcele zdaj obdelane ter že povsod nasadi lepo uspevajo in obetajo tudi lepe pridelke, morajo tudi lastniki in prijatelji psov upoštevati predpis, da morajo pse voditi po parkih in vseh drugih mestnih nasadih na vrvice. Upoštevati pa morajo tudi velike stroške in trud zasebnikov, ki jim psi na njivah delajo veliko škodo. Zato opozarjamo in zadnjič opominjamo vse lastnike psov, naj vodijo po parkih in nasadih pse vedno na vrvice, ker bo odslej mestna občina vsakega psa, ki ga bo zasledila v nasadih, brez obzira oddala konjaču in lastnika kaznovala.

1 Cvetko Golar: Vdova Rošinkar. V sobotni predstavi bo igral prvič v letošnji sezoni vlogo Rožmanovega Janeza Ivan Cesar, ki jo je pred nekaj leti igral ponovno z odličnim uspehom. Vloga spada med tiste posebno izrazite dobe, ki se podaja Cesarjevi igralski naturi in za katere ima danes vse najugodnejše pogoje. Ostala zasedba vlog bo ista kot pri prejšnjih predstavah. Naslovno vlogo bo igrala Polonca Juvanova.

1 Vrbe žaljuje so se obnesle. Do nedavnega obrežje Ljubljane v sredini mesta Ljubljani res ni delalo časti. Ne samo, da obrežje ni bilo dodelano, zakaj končno bi to že prenesli, temveč so ljudje na strmine metali celo smeti in druge odpadke in to — tudi pri franciskanskem mostu, tedaj je bil namreč samo en most. To stanje je dalo tudi povod do obravnave v mestnem občinskem svetu. Stanje na Ljubljani se je od tedaj močno spremenilo in edino, kar je dovoljeno v novjšem času odlagati na strmine Ljubljane, je pozimi sneg, ki seveda izgine sam. Ko je mojster Plečnik ustvarjal novo Ljubljano, je mislil tudi na obrežje Ljubljane. Na njegov nasvet je tedaj mestna vrtnarija zasadih razno lepotno drevje in grmičevje ob Ljubljani. V razne predale v betonskem obrežju, kjer je bilo še prostora za nekaj prsti, je mestna vrtnarija vzdolž Cankarjevega in Hribarjevega nabrežja ter šolskega drevoreda nasadila nenavadno okrasno drevje, nenavadno vsaj do tedaj, namreč vrbe žaljuje. To so vrbe, ki mole liste navzdol ter se ljudem res zdi, kakor da žalujejo. Zato jih ljudje radi nasajajo na grobovih. Najbolj znana ljubljanska vrba žalujka je pač tista pri mrtvašnici splošne bolnišnice, ki šteje že nekaj desetletij življenja. Na bregovih Ljubljane so se vrbe žaljuje prav dobro obnesle in zdaj jih vidimo, da so se razrasle že v precej močna drevesa ter da jim ugaja prostor med betonskim kamenjem. Samo, ko so pričeli graditi novo tržnico, je zmanjkalo na nabrežju ob šolskem drevoredu prostora za vrbe žaljuje ter so morale to izginiti in se umakniti opornim zidovom tržnice. Ostale pa so vrbe na Cankarjevem in na Hri-

barjevem nabrežju ter vidimo, da prav lepo krase obrežje Ljubljane. Prav tako se je v zadnjih letih bohotno razrastel bršljan, ki tudi že šteje nekaj let življenja ter je preraštel dober del obrežnega zidu.

Z Gorenjskega

Nov kinematograf v Radovljici je bil te dni izročen svojemu namenu. Okrožni vodja dr. Hochsteiner je ob tej priliki imel govor, v katerem je dejal, da je nemška tvorna sila omogočila prezidavo bivšega telovadnega doma v novi kinematograf in to sredi vojne, ko nemška tvorna sila še narašča. Nato so vrteli zvočni film o sestanku Adolfa Hitlerja in finskega maršala Mannerheima.

Solanje novih blokovnih voditeljev. Te dni je bilo prvo solanje novimenovalnih blokovnih voditeljev v šoli na Preski pri Medvodah. Ker je ta krajevna skupina precej obsežna, je bila razdeljena na štiri celice in trideset blokov. Krajevni skupinski vodja je novim blokovnim voditeljem razložil pomen in naloge delovanja v Koroski ljudski zvezi.

Sportna vest. V St. Vidu nad Ljubljano so bramborci ustanovili nogometni odsek, ki šteje nad dvajset članov. Odsek je odigral že tri nogometne tekme in v prvi igri zoper »Storoc« iz Srednjih Gameljnov zmagal s 3:2, v drugi igri zoper športno skupnost Taceen s 7:1 in v pretekli nedeljski revanši igri zoper »Storoc« s 4:2.

Smrtna nesreča v Domžalah. Ivan Maeker je pri dovozu od Ljubljanske ceste do Kolodvorske ulice v Domžalah prišel pod kolesa tovornega avtomobila. Poškodovan je bil tako hudo, da je med prevozom v bolnišnico izdihnil.

S Spodnjega Štajerskega

Umrli je na Pragerskem upokojeni strojevodja in posestnik Alojzij Nekrep, star 70 let. — V Mariburgu je umrl 78 letni upokojeni cestni mojster Miha Strah, v Celju pa 77 letni mizarški mojster Martin Speglič.

Dve zastrupljenji. Tomaž Velečič, 27 letni delavec v neki predilnici v Mariboru, se je pri snajenju kotla rani. Rana se mu je prisadila in je moral v bolnišnico. — 23 letna uradnica Kristina Osterberger iz Maribora je zaužila preveliko dozo nekega uspalnega sredstva. Kmalu so se pojavili znaki zastrupljenja in je tudi ona morala v bolnišnico.

Iz Hrvatske

Hrvatsko orožništvo je uvrščeno v ustaško milico. Na predlog hrvatskega notranjega ministra in ostalih merodajnih ministrov je Poglavljen podpisal zakonsko odredbo, po kateri preneha obstojati hrvatsko orožništvo kot sestavni del hrvatskega domobranstva ter bo odslej dalje obstajalo in delovalo v okviru ustaške milice.

Letošnja budimpeštanskega velesejma, ki bo od 14. do 24. avgusta, se bo udeležila s proizvodi svoje industrije in poljedelstva tudi Neodvisna država hrvatska.

Najstarejši hrvatski general umrl. V Zagrebu je umrl v visoki starosti častni usta in član hrvatskega sabora general Ante Matašić. Na zagrebškem Mirogoju so ga pokopali dne 26. pr. meseca. Pred odprtim grobom se je od pokojnika poslovil hrvatski vojni minister maršal Kvaternik. Pri pogrebu so bile zastopane tudi vojaške oblasti prijateljskih in zaveznih držav.

Z upostavitvijo letalskega prometa med Bukarešto in Milanom je dobil letalsko zvezo z Bukarešto tudi Zagreb. Promet vzdržuje romunska letalska družba.

Cesto, ki vodi iz Zagreba na Sljeme, so začeli že lanske leto popravljati in zboljševati. Popravljala dela sedaj pospešujejo in mislijo, da bodo končana še to jesen.

Na javni seji Hrvatske akademije znanosti je dne 1. julija član te akademije dr. Zimmermann predaval o temi: »Kako bo filozofija kulture presojala našo sedanost?«

Odhod članov Matice hrvatskih gledaliških igralcev v Slovaško. V Bratislavo je odpotovalo več članov Matice hrvatskih gledaliških igralcev, ki bodo v Bratislavi, Trenčinskih toplicah in v Sliaču nastopili z istim programom, kakor leta 1936. Na olimpiadi v Berlinu. Ob vrnitvi v domovino bodo nastopili tudi na Dunaju.

Letošnja sadna letina v hercegovaških krajih obeta biti zelo dobra. Zgodnje sadje je obrodilo zelo dobro ter kmetje dobivajo lepe denarje za marelice. Dobro kažejo tudi breskve, slive in pa grozdje.

Iz Srbije

Sedanja Srbija ima preveč gimnazij in učiteljskih. V svojem nedavnem članku, ki ga je napisal srbski ministrski predsednik Nedić za belgradsko »Novo Vreme« o napačni vzgoji mladine v bivši Jugoslaviji. Nedić med drugim poudarja, da ima sedanja Srbija vse preveč gimnazij in učiteljskih, premalo pa raznih strokovnih šol, ki so narodu krvavo potrebne. V svojih izjavah Nedić tudi poudarja, da je prejšnja šolska uprava pošiljala iz šol mladino, ki se je enostavno na pamet učila in naučila misli tujih ljudi, ni pa imela pravilno vzgojene in negovane srčne in duhovne kulture ter je bila sploh nesamostojna in nezmožna za lastno presojo in za praktično življenje. Po njegovem mnenju je prejšnja šolska uprava samo metala na ulico na tisoče in tisoče absolutno, ki so potem vsi čakali na sprejem v državno službo. Ker je niso mogli dobiti, so postali nezadovoljni in bodo takšni tudi ostali, ker so tudi tako vzgojeni, da samo kritizirajo in napadajo vsako oblast in obstoječi družabni red. Med tem, ko je na stotine učiteljev in učiteljk čakalo na službo, je bilo na drugi strani veliko pomanjkanje strokovno obrazloženega naraščanja, ki bi bilo lahko takoj našlo zaposlitve v raznih privatnih ali poldržavnih gospodarskih in industrijskih podjetjih. Tudi kmetijske šole so bile preslabo obiskane. V tem smislu bo tudi izvršena preosnova srbskega srednjega in strokovnega šolstva.

Srbska mladina se je polnoštevilno odzvala pozivu za vstop v nacionalno službo za obnovo Srbije. To poudarjajo vsi funkcionarji te nove srbske delovne organizacije, kakor tudi časopisje, ki vidi v tej okolnosti prelom s preteklostjo. Mladina se ne predaja več slepo narodu in državi škodljivim tujim miselnostim ter hoče živeti svoje nacionalno življenje, tesno povezano s svojim ljudstvom. Ne sramuje se več dela, temveč se ga lotiva z veseljem in zdravim mladostnim razpoloženjem. Tako mladinsko delovno edinicijo je pred kratkim obiskalo tudi več članov srbske vlade ter je mladino vzpodbujalo, naj vstaja na tej poti in naj postane temelj novi Srbiji.

Umrlega bivšega poslanca Džuro Mikaševića so prejšnji mesec pokopali na novem belgradskem pokopališču. Pogreba so se med drugim udeležili bivši finančni minister Dušan Letic, bivši minister inž. Nikola Kabalin, bivši minister Džura Janković in publicist Milan Banič ter drugi pokojnikov prijatelji in znanci.

Aleksandrija – najvažnejše pristanišče v Egiptu

Aleksandrija, ki se po arabsko imenuje Iskandarija, je drugo največje mesto Egipta in njegova najvažnejša luka. Največji pomen Aleksandrije je pa ta, da je vprav tu najpomembnejša prehodna točka za promet med zahodno Evropo, Orientom in Indijo na edinem mestu egiptovske obale, ki ni zasuta s peskom in sicer zahodno od Nilovega ustja. V Aleksandriji cvete kupčija z bombažem, ki ga tu predelavajo. Živahnemu prometu v pristanišču ustreza samo zahodni del polotoka, ki se razteza proti severu. Tu sta dve luki: zunanja, ki meri 7 kvadratnih kilometrov in notranja z 2 kvadratnima kilometrima prostornine. Vzhodno, pravadno luko pa uporabljajo kot ribiško pristanišče. Prekop Mahmudije (zgrajen 1823) veže Aleksandrijo z Nilom, a železnica jo veže s Kairo.

Pogled po Aleksandriji

Pogled na mesto ima bolj podoben kakega južno-evropskega mesta kot pa orientskega. Ob ravnih cestah vidiš visoke trgovske hiše. Celo v turških mestnih delih so ceste ravne. V vzhodnem delu mesta do okolice z vilami prebivajo Evropejci in Levantinci, prav tako v bližnjem obmorskem kopališču Ramleju. Izmed prebivalcev je 573.000 mohamedanskih vere in sicer Egiptovci in Levantincev; Evropejcev — in sicer Grkov, Francozov, Angležev, Italijanov in Nemcev — je 20%. V mestu je sedež guvernerja. Dalje so tu: 3 sodišča, nemški konzulat, del islamske univerze iz Kaira, višja tehniška šola, katoliška dekliška šola, kolegij lazistov, velika knjižnica, grško-rimski muzej, muzej za pomorsko vedo, galerija slik, hidrobiološki in meteorološki zavod. V Aleksandriji so tri katoliške cerkve, med njimi je ena franciskanska, dalje več bolnišnic za Evropejce in domačine. Slikovita je zgradba kraljevega letovišča Ras el-Fin na zahodni konici severnega polotoka, dalje trdnjava sultana Kait Beya, ki je na vzhodni konici. Velikostna je starodavna zgradba Caesarium, mogočen Pompejev steber in zanimive so katakombe Kom-č-Sukafa.

Po podatkih iz leta 1927 je promet v pristanišču jako živahen. Na leto je priplulo v Aleksandrijo po 2135 ladij, odplulo pa po 2114 ladij. Skoraj ves egiptovski izvoz in tri četrtine uvoza gre skozi Aleksandrijo. Izvažajo pa: bombaž in bombaževino, dalje čebulo, žito, cigarete, bombaževa semena, fižol, koruzo, riž, sladkor, grozdje, mandarine, pomaranče, baze, fige, dateljne. Posebno tržišče za bombaž — bombažna borza — je Minet el Basal v pristanišču; grozdje izvažajo iz pokrajine Maroutis za Aleksandrijo. Uvažajo: tekstilne proizvode, premog, kemikalije in kovine.

Aleksandrija igrala važno vlogo v cerkveni zgodovini

V Aleksandriji spada h katoliški cerkvi 1. aleksandrijski patriarhat unijatskih Koptov aleksandrijskega obreda, ki je bil spet obnovljen leta 1895 in je njegov glavni sedež v Kairu; zdaj ga upravlja apostolski administrator s škofijama Heropolis in Tebe. 2. armensko-unijatska škofija, ustanovljena 1. 1850 s sedežem v Kairu. 3. V Aleksandriji je stolica apostolskega vikarijata za Egipt za katoličane latinskega obreda. Latinski patriarhat Aleksandrije — ustanovljen 1. 1219 — je le naslovni patriarhat.

V Aleksandriji so pa tudi zastopstva raznih ločenih cerkva. Tako je tu: 1. koptski patriarhat s sedežem v Kairu, ki obsega 14 škofij v Egiptu, Abesiniji in Jeruzalemu. 2. pravoslavno-melitski patriarh, ki izvaja duhovno oblast nad vsemi pravoslavno-grškimi in sirijskimi kolonisti v Afriki. 3. aleksandrijska nadškofija armenske cerkve s sedežem v Kairu.

Aleksandrijska cerkev je obsegala v 4. sto-

letju rimske province Egipt, Tebe, Libijo in Pantopolis in je imela 9 cerkvenih provinc z več kot 100 škofijami. Tu so bili kot škofoje znameniti možje, med njimi več svetnikov, mučenec, in aleksandrijska katehetska šola je slovela po vsem tedanjem svetu.

V Aleksandriji je bilo več važnih cerkvenih zborov in sicer 1. 231 proti Origenu; 1. 321. proti Ariju; 1. 431 proti Nestoriju in drugi.

Razvoj Aleksandrije

Aleksandrijo je dne 20. januarja 1. 331. ustanovil Aleksander Veliki. Ptolomeji so si jo izbrali za svojo prestolnico. Mesto je hitro zveveto in je postalo središče grško-orientalne svetovne trgovine zaradi svoje slavne knjižnice, največje na svetu, ki je bila uničena 1. 270 po Kr. in znanstvena akademija Museion pa središče grške duhovne izobrazbe. Tu je bila tudi velika židovska kolonija, kjer je nastal tudi prevod sv. Pisma (septuaginta) in kjer je živel filozof Philo.

Kakšna bo žetev na polju evropske atletike?

Kljub vojnim časom in čeprav smo šele na začetku liahootletske sezone, čitamo nedeljo za nedeljo o lepih rezultatih. Še par tednov nas loči od prvih mednarodnih srečanj in radi tega ne bo odveč, če si ogledamo nekaj vidnejših atletskih uspehov letošnje sezone. Slika kaj pa da ne bo popolna, zanimivo pa bo slišati o nekaterih novih in starih zvezdah.

Christian Berger, znani evropski prvak v teku na 100 m, se je po dolgem odmoru spet pojavil med najboljšimi sprinterji. Težko verjetno je, da bi ta neugnani nizozemski brzeč še kdaj tekel 10,3 sek., bo pa igral vsekakor še vidno vlogo. To tem preje, ker med evropskim naraščanjem še ni atletov, ki bi bili sprinterji njegovega kova. Nizozemec Osendarp je sicer trenutno hitrejši od Bergerja, vse pa kaže, da se bosta še marsikdaj ostro spogledala na trnem tekališču, zakaj oba sta najresnejša kandidata za letošnjega evropskega prvaka v teku na 100 m.

Rudolf Harbig, up in nada nemške atletike v tekih na srednje proge, bo preživel to poletje kot vojak in bo imel le malo priložnosti za tekmovalstvo. Tako vsaj je pisal uredniku belgirske »Donauzeitung«. Najboljšo formo je pokazal dole Italijan Lanzi, ki je pretekel 400 m v 47,8 sekund, 800 m pa v 1:52,8 min. Svetovni rekord na teh dveh progah Harbig mu torej ne bo na poti, precej blizu pa mu je Šved Solberg, ki vodi na severu s časom 1:54,1 na 800 m.

Ce velja Lanzi za favorita v tekih na 400 in 800 m, lahko zapišemo isto o Švedim Anderssonu in Haegu za teke na 100 in 1.500 m. O Arnu Anderssonu vemo, da je v odlični formi. Nedavno je postavil na 1.500 m zavidanja vreden rezultat 3:52,8. Škoda, da še nimamo poročil o njegovem dvoboju z Gundarjem Haeggom. Ta dvoboj se je vršil 1. julija v Stockholmu, na izid pa bo še treba počakati dan ali dva. Teki na dolge proge so še vedno interna zadeva Fincev in Švedov. Samo med njimi bomo iskali letošnje evropske prvake.

Svetovni rekord v skoku v višino znaša 2,09 metra. Take in podobne višine pa doživijo evropski gledalci le pri olimpijskih igrah. Za naše razmere veljajo kot mednarodne znamenke vsi skoki preko 1,90 m. Med evropske vrhove v tej panogi lahko atletike sta se pred kratkim povzpela tudi Monakovčan Koppenwallner (1,91 m) in Francoz Lapointe (1,90 m). Kakor gre težko s premetavanjem čez 1,90 m, podobno je tudi s skokom s palico. Razlika pa je v tem, da gre tu za dvakratno višino in da te prištevajo med »asec šele takrat, ko splavaš preko 4 metrov. Letos se je

Stara Aleksandrija je bila sezidana v obliki pravokotnika in je imela velika pristanišča, dalje krasne palače, kraljevo palačo, knjižnice. Svetilnik »Pharus« je spadal k največjim zgradbam staroveškega sveta. V davni Aleksandriji sta eveltel književnost in umetniško znanstvo. Ker za zgradbe niso imeli dovolj lesa, so bile majhne in velike stavbe vse v obokih. V kiparstvu in slikarstvu se je izražalo nagnjenje k naturalizmu in proizvajali so kipe in slike ljudi z živalskimi glavami, dalje prtilikavce, pokvečence. Kasneje je bila umetnost zmes egiptovske in rimske umetnosti, kar je zlasti videti v podzemskih grobnicah. Slavna je bila aleksandrijska keramika. Ker je bil vpliv književnosti in znanstva prevelik, je začela upodabljajoča umetnost pojemati.

Leta 643 so Arabci pod vodstvom Amza vdrl v mesto in ga zavzeli, naker je začela Aleksandrija tudi po zunanje propadati. Ko pa so odkrili pomorsko pot v Vzhodno Indijo in so mesto zavzeli Turki (l. 1517), je izginila slava Aleksandrije. Leta 1798 je mesto zavzel Napoleon in ga imel do 1. 1801 v oblasti. Sultan Mehmed Ali je sezidal novi del mesta, Leta 1882 so Angleži obstreljevali Aleksandrijo in jo tudi zasedli

to posrečilo le enemu in sicer Švedu Hugu Olssonu. Na vrhu je torej Olsson s skokom 4,05 m.

Vse govori za to, da letos ne bo kaj prida žetve na polju atletskih svetovnih rekordov. To velja tudi za metanje diska. Svetovna znanjka je hudo daleč — svetovni rekord ima Nemeč Schröder s 53,10 m — doslej pa se še ni našel atlet, ki bi ga pognal čez 50 m. Edina izjema je baje Lamperta s svojo nepotrjeno znanjko 50,40 m. Leto pa je dosegel izven konkurence, kar nima uradne veljave. Trenutno vodita v metanju diska Italijana Consolini in Tosi, za njima pa je Dunajčan Wotapek, ki meče blizu 48 m.

V metanju kopja so Finci že 30 let v ospredju. Tudi letos imajo približno 10 atletov, ki so ga pognali čez 60 m daleč. V metanju kladiva bomo še kaj več čitali o Nemeč Storehu. Na zadnjem mitingu v Kasselu ga je vrgel 57,80 m daleč. Od znanih metalcev omenjamo še Finca Leh-tiläja, ki je trenutno najboljši v suvanju krogle. Izbrnejših podatkov o letošnjih atletskih uspehih širom Evrope še nimamo. Treba bo počakati še par tednov, ko bodo začeli z mednarodnimi tekmami.

Japonska abeceda Mesto črk ima japonska abeceda kar 47 zlogov

Kakšen jezik je prav za prav japonsčina? Marsikdo bi mislil, da je to nekakšna kitajščina. In vendar ni prav nič sorodna kitajščini! Jezikoslovci jo prištevajo k skupini takomenovanih al-tajskih jezikov, med katere spada tudi turščina in razni tunguzijski in mongolski jeziki ter narječja. Nasprotno pa spada kitajščina v skupino sinitskih jezikov, h katerim prištevajo jezik Tibetancev, Burmancev, Anamitov itd.

Razliko med japonsčino in kitajščino spozna že lahko nestrskovnjak. Večina kitajskih besed se končuje na samoglasnik, na primer: vang, čang, sun, kjan itd. Vsaka kitajska beseda ima le po en zlog. Če pišemo kitajska imena večložno, kakor: Nanking, Cungking, Tjencin, Jankeekiang itd., tedaj smo njihove kitajske oznake že zapisali po evropsko. Japonske besede pa se vedno končajo s samoglasnikom razen besed, ki se končajo na n. Dalje so japonske besede večložne, na primer: Hiro-hito, Teno, Samuraj itd.

Morda bo kdo ugovarjal: pa je vendar japonska pisava čisto podobna kitajski! — Seveda je. Nekako v 5. stoletju po Kristusovem rojstvu so namreč Japonci prevzeli kitajsko pisavo in s tem se je začel tako zanimivi razvoj japonske pisave. Kitajska je namreč tedaj bila za Japonsko to, kar je bila Grčija pred 2000 leti za rimsko cesarstvo. Vse kulturne pridobitve so z ogromnega in naprednega kitajskega cesarstva našle tudi pot na japonske otoke. — Kitajska pisava je pisava s pomočjo slik, podobno kakor so to tudi egiptovski hieroglifi. Tako je v kitajščini znak za sonce: krog s piko. Taka pisava je marsikdaj kaj prijetna. Razume jo namreč vsak, čeprav ne zna jezika, podobno kot poznajo vsi narodi Evrope arabske številke. Kitajski jezik ima za vsako besedo in pojm poseben znak. Najvažnejše teh znakov pozna vsak izobražen Kitajec. Ko ga vidi, ga prebere, seveda v svojem narečju. — Zato razumejo vsi Kitajci kitajsko pisavo, čeprav se po narečjih tako razlikujejo med seboj, da se niti ne razumejo več.

Način besedne gradnje pri japonsčini naravnost izključuje pisavo z znaki. Zato sta nastali namesto prvotne kitajske pisave z znaki dve abecedi. Japonska abeceda nima razen samoglasnikov nobenih soglasnikov, ampak le soglasniške zloge. Obe abecedi imata po 47 zlogov in samoglasnikov. Najstarejša abeceda se imenuje katakana in je nastala v 8. stol. Sestoji se iz naslednjih samoglasnikov: a, i, u, e, o in dalje iz zlogov: č (ti), ha, hi, fu, he, ho, ka, ki, ku, ke, ko, ma, mi, mu, me, mo, sa, si (ši), su, se, so, ja, ju, je, jo, ta, tsu, te, to, ra, ri, ru, re, ro, na, ni, nu, ne, no, va, vi, vo. Soglasnik »le« manjka popolnoma.

Solarji se take abecede nauče kaj težko. Zato je že okrog leta 800 budistični duhovnik sestavil kratko pesem, ki vsebuje prav vse zloge abecede po enkrat. Ta pesem se glasi:

Sneg po dvajsetih letih

Argentinija ima sedaj zimo. V Buenos Airesu so imeli pred kratkim pet stopinj pod ničlo, v Kordiljerah pa celo 18. Po dvajsetih letih je letos Buenos Aires dobil svežo odejo. Zaradi mraza je v žilskem mestu Santiago de Chile zmrazilo več ljudi.

Ščuka z briljantom

Nek ribar v švicarskem Tesinu je imel te dni bogat lov. V reki je ulovil 2 kg težko ščuko. Ko ji je razparal trebuh in jo pričel čistiti, je bil nenačakovno presenečen, ko je v ribjem drobovju našel brilant. Dragi kamen je odnesel takoj k draguljarju, ki je njegovo vrednost ocenil na 200.000 švicar. frankov.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama: Petek, 3. julija ob 15: »Korvarstvo in ljubezen«. Izven. Zelo znizane cene od 10 lir navzdol. — Sobota, 4. julija ob 17:30: »Vdova Rošinka«. Znižane cene od 10 lir navzdol. — Nedelja, 5. julija ob 17:30: »Kralj na Betajnovi«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. — Ponedeljek, 6. julija: Zaprti. Opera: Petek, 3. julija, zaprti. — Sobota, 4. julija ob 17: »Bocaccio«. Opera. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. — Nedelja, 5. julija ob 13: »Carmen«. Izven. Gostovanje Elze Karlovice. Znižane cene od 29 lir navzdol. — Ponedeljek, 6. julija, zaprti.

RADIO. Petek, 3. julija. 7.30 Poročila v slovenščini. — 7.45 Pisana glasha. — V odmoru (8.00) Napoved časa. 8.15 Poročila v italijanščini. — 12.15 Koncert tereta sester Stritarjevih. — 12.30 Koncert pianistke Lidije Proietti. — 12.40 Orkester vodi dirigent Angelo de Angelis. — 13.00 Napoved časa. Poročila v italijanščini. 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.17 Koncert ralijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Štancec. — Glasha za godalni orkester. 14.00 Poročila v italijanščini. — 14.15 Klasični orkester vodi dirigent Mauno. — Poročila v slovenščini. — 17.15 Moderne pesni izvajal orkester pod vodstvom dirigenta Zeme. — 17.35 Koncert pianista Marijana Lipovskega. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Operna glasha. — 20.00 Napoved časa. — Poročila v italijanščini. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30 Vojake pesmi. — 20.45 Koncert ralijske kvarteta. — 21.20 Predavanje v slovenščini. — 21.35 Orkester pesni vodi dirigent Angelini. — 22.05 Koncert vodi dirigent Gaudiosi. — 22.45 oročila v italijanščini.

LEKARNE. Nočna služba imajo lekarne: mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9, mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Murnayer R., Sv. Petra cesta 78.

POIZVEDOVANJA. V Barvarski ulici je bila izgubljena ovratnica iz korala, Potenceva najditelja prosimo, da vrne ovratnico, ki nima posebne vrednosti, pač pa drag spomin, upravi »Slovenca« proti nagradi.

V sredo, 24. junija je 7 letni deček izgubil levi čevlji 22 cm dolg, rujav, zvan »panzerji«, na cesti, ki vodi od Večne poti proti Glincam. Dječak je reven, sta upokojena, zato prosimo potencega najditelja, naj čevlji odda ali javi na Dobnikar, Ulica sv. Marka 35.

Izgubila sem zlato zapesnitico s monogramom R. V. Ker je drag spomin, prostim najditelja, da jo vrne proti lepi nagradi. Naslov v upravi »Slovenca«.

Zelena papiga — mala se je satekla v Metelkovo ulico 13.

Japonska abeceda

Mesto črk ima japonska abeceda kar 47 zlogov

Iro ha niohto čirunuru vo! Vaka je tare so tsune naramo! Uvi no okujama kefu koete asaki jume miši behi mo sesu.

Ti verzi pomenijo v prostem prevodu: »Ljubko so se bleščali cvetovi v svojih barvah in so se vendar osuli, ah! Kdo torej more večno obstajati na našem svetu? Če bom torej prekoračil gorovje, ki me loči od vsega minljivega, ne bom več sanjal nizkih sanj in ne bom več oamajen od pojnosti.«

Ker se ta pesmica začneja z zlogi i-ro-ha, Japonci v splošnem imenujejo svojo abecedo iroha, kakor mi naši pravimo abeceda. Za vsak zlog iz te abecede je posebno pismeno znamenje. Iz besede, ki ima več zlogov, je treba napisati znake, ki pripadajo tistim zlogom in sicer enega pod drugega, ker pišejo Japonci od zgoraj navzdol. Tako se s temi znaki da napisati prav vse japonske besede. Poleg abecede in pisave katakana so razvili Japonci še zlogovno abecedo hiragana, ki je težja in ki se je učenci učijo potem, ko so se že naučili katakana.

Bolgarska vlada odpravlja praznike

Bolgarska vlada je pred dnevi izdala naredbo, s katero je za čas trajanja sedanje vojne odpravila praznovanje enajstih praznikov. Po tej naredbi v sedanjem vojnem času v Bolgariji ne bodo praznovali božičnega večera — badnji dan, praznik Marijinega oznanjenja dne 7. aprila, veliki petek, veliko soboto, Kristov vnebohod, binkoštno praznike, praznik sv. Petra in Pavla, Marijin praznik dne 28. avgusta, praznik ljudskih prosvetiteljev dne 1. novembra, Demetrijev dan dne 8. novembra in Silvestrovo.

Bolgarska vlada je ob izdajanju te uredbe izjavila, da bodo Bolgari omenjene praznike spet lahko praznovali po končani vojni. Kakor znano, imajo v Bolgariji poleg cerkvenih praznikov vse polno tudi narodnih praznikov. Nekatere vasi imajo tudi čisto svoje praznike. Praznikov je v Bolgariji toliko, da je nekdo pred kratkim zapisal, da bi morali v Bolgariji izdati tudi naredbo o »praznovanju praznika o zaščiti pred prazniki«. Po posameznih bolgarskih vaseh so namreč našli nič manj, kakor 160 praznikov. Med te praznike spadajo med drugimi prazniki rož, treznosti, varčnosti, zemlje, gozdov, slepcev, vojnih ranjenec, dela, varstva pred kačami, volkovi, podganami, koblicami, obranitve dohodkov, zaščite posevkov, ptic, čebel, ovac in koz itd.

Nezadovoljnež



»Nemogoč položaj! Pred seboj imam krasno senco, katere pa ne morem izkoristiti.«

All si se že naročil na najboljši tednik »Domoljub«?



Severna Afrika: Angleško lovsko letalo, zbito nad Marmariko, se je na tleh vnelo in zgorelo.

Hudobna gora

Čreda severnih jelenov se je le počasi pomikala dalje. Bilo je spomladi, in sneg je bil pravkar skopnel. Večkrat so velike mlake ovirale pot, in mladiči, ki so bili pravkar prišli na svet, so se tesno prislonili k materi, kadar bi bili morali stopiti v šumeča jezera. Skoraj vsak dan se je čredi Laponca Vikulaaja pridružil nov mladič. To so bile tršate živali, ki so imele srebrnosivo dlako, vlažno blesteče se oči in noge, ki so bile na videz mnogo previsoke. Vikulaaj je bil lahko zadovoljen, saj je štela njegova čreda zdaj sedemdeset glav. Med njimi so bili trije vodniki, ki so imeli krog rogovja močan jermen, krog vratu pa zvonec. Vikulaaj je bil namenjen na pot proti severu, proti norveški meji. Vedel je, da je vojna, daljna, velika vojna, ki je ni prav nič razumel, a katero je opazil po velikih, sivih bombnikih, ki so ponoči večkrat brumeli nad njim in njegovo čredo. Vsa letala je sovražil, ker so vznemirjala njegove živali.

Zdaj pa ni bilo tu zgoraj na severu nič več tako nevarno in njegova čreda se je zahodno od jezera Enareja lahko mirno pasla. Vikulaaj je bil kar srečen, zakaj poleg njega je stopal njegov sin, Matti, ki mu je bilo zdaj dvajset let. To pot je bil privraket oblečen v obleko mož. Obut je bil v visoke, mehke škornje iz jelenove irhovine, oblečen v ohlapno modro kamizolo in pokrit z značilno šesterovoglato čepico, ki je imela na

vrhu rdeč, volnen čop. To je bila moška obleka in Matti je bil zdaj že majhen mož.

Hudobna gora se je koničasto in strmo zabadala v večerno nebo. Ko jo je Vikulaaj zagledal, je obstal. Poznal jo je iz svojih dolgoletnih potovanj, poznal jo je bil njegov oče in že njegov stari oče. Matti pa jo je videl prvikrat. Gora je kar brez vzroka štrlela iznad pokrajine. Sestavljena je bila iz škrljastih plošč, ki so narahlo počivale druga na drugi in so grozeče visele nad globokim prepadom. Prav tik ob prepadu pa je bila edina steza, ki je vodila na drugo stran doline. Po tej stezi mimo Hudobne gore. Ko je Vikulaaj spal, je tiho in srebrno sivo pritiskajoč kadeča se trupla drugo k drugemu. Pa je hudobna gora zmeraj udarila! S hrupom in truščem so se odtrgale velikanske skale in so potegnile v prepad ljudi in živali. Pripravila sta si sotor za čez noč, saj je bilo že pretemo, da si bi bila upala iti s čredo po stezi mimo Hudobne gore. Ko je Vikulaaj spal, je Matti nesišno vstal. Prijel je psa za ovratnik in ga tiščal za gobec, da ne bi renčal. Po svojih mehkih podplatih je tiho tekel skozi noč. Svetlosivi polmrak severnih pokrajin je legal na zemljo. Speči severni jeleni so bili videti kakor bitja iz pravstava. Matti je bil namenjen k Hudobni gori. Pogledat je šel, ali je ne bi mogel premagati ali nemara pregovoriti, da bi mogla čreda s toliko mladiči iti neovirano mimo nje. Zdaj pa zdaj je kot v svarilo poknilo v kamenju; tu in ondi se je odločila kaka skalnata plošča in je bobneče

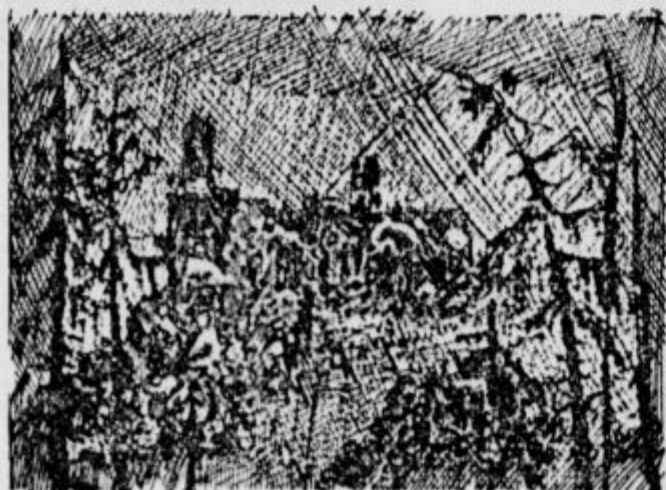
zdrknila v brezno. Matti je stopal više in više, komaj je sopol in zavedal se je, da ga je strah. A čreda je bila večjega pomena! Malo prej, preden je prisopihal na vrh, se je pa zgodilo: pes je bil stekel naprej in je bil skočil na ven štrlečo pečino. Čim je bil pes na njej, se je odkrutila gmota vsega skalovja z gore. Matti je telebnil na tla, tik mimo njega pa so se valile velikanske skale in odgrmele dalje v prepad. Matti je videl, kako je izginil pes s skalami in rušami vred v prepadu. Hudobna gora je bobnela in pihala, zemlja se je tresla. Ko se je Matti upal pogledati kvišku, je imela gora drugačno obliko. Zdaj je zijala velika luknja ondi, kjer so prej skale grozeče visele nad stezo. Matti je tresočih se nog splezal še nekaj metrov naprej. Zdaj je bil na vrhu in — ničesar se ni zgodilo. Gora se je umirila. Fant je globoko zavzdihnil in je bil prepričan, da se ne bo zdaj nobena nesreča pripetila, saj je bil to veliko žrtvoval in sicer najboljšega psa, ki ga je imel oče že dolgo za varuha črede. Rešil je pa več ko sedemdeset srebrnosivih severnih jelenov svojega očeta.

Vikulaaj je šel na čelu črede po stezi, ki je bila polna skalnatih odkrskov. Z grozo v srcu je gledal na udor gore iz prešnje noči in iskrena hvaležnost mu je napolnila dušo, ker se je bil za to pot izjalovil zahrbtni napad Hudobne gore. Saj ni niti slutil, kako se je bilo to zgodilo. Matti pa je bil resen in ponosen. Bil je mož, ki je ugnal Hudobno goro. — (Finsko spisal Šackor Siganpään.)

Miklova Zala

SPISAL DR. J. SKET

RISAL F. GODEC



250.

Viharnemu dnevu je sledila temna noč. Črni oblaki so zakrivali nebo. Niti zvezde ni bilo videti na njem. Pozno v noč je tema končala boj med kristjani in Turki. Po polnoči je začelo deževati in je lilo vso noč. Božja previdnost je poslala kristjanom dežja, ko so že skoraj umirali od žeje in napora.



251.

Ko je bila najhujša tema nad Gradiščem in turškim taborom, je zapustila četa, ki je štela blizu petdeset turških vojakov, svoje taborišče. Bilo je kmalu po polnoči. S sulicami in ščiti ter turškimi sabljami oborožena se je pomikala mirno in tiho naravnost proti Rožici...



252.

V taboru pod Rožico je vodil in urejal vse oče Se-rajnik. Bil je glavni stebler ondodnim kristjanom. Vsako noč je določeval straže, ki so imele paziti, da se nihče ne prikrade po ozkem in strmim potu v skrivališče pod veliko skalo. Stražila sta vselej po dva: z očetom navadno Zalika, ali pa tudi — Almira.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF
Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Na bienalu v Venezueli s prvo nagrado nagradjeni velefilm
Obleganje Alcazarja
v glavnih vlogah: Fosco Giachetti, Maria Denis in Mireille Barin
KINO SLOGA - TEL. 27-30

Globoka social. drama iz sodobnega življenja
Luči v megli
Fosco Giachetti, Luiza Ferida, Mariella Lotti
KINO MATICA - TEL. 22-41

Nadaljevanje odličnega orientalskega filma
CAPITAN TEMPESTA
Leon Damaščan
(po vsebini samostojen film)
V glavnih vlogah: Carlo Ninchi, Doris Duranti, Carla Candiani in drugi
KINO UNION - TEL. 22-21

Charles Boyer v krasnem glasbenem filmu
Pota ljubezni
Macario v velezabavni burki
Morski razbojnik
Predstave delavnik ob 17.30, nedelja 14.30 in 17

MALI OGLASI

V malih oglaših velja pri iskanju službe vsaka beseda L 0.30, pri ženitovanjskih oglaših je beseda po L 1.— pri vseh ostalih malih oglaših pa je beseda po L 0.60. Davek se računa posebej. Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Dobe:

Postrežnico

za popoldansko kuhinjsko pospravljanje, istem. Cenjene ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Hitra« 3894. b

Služkinja

večja kuhe in vseh hišnih del z dolgoletnimi spricavali, se sprejme s 15. julijem, Cesta Viktorja Emanuela 9-II., (prej Bielwetsova). b

Dobro kuharico

istem. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 3904. b

Inserati v Slovenca
imajo največji uspeh.

Prodamo

Žimo za modroce

vseh kvalitet kupite najugodnejše pri »ZIMA« Jager Milan, prva ljubljanska mehanična predilnica žimo, trgovina Sv. Petra c. 17, tel. 20-42. Predilnica Fu ine, tel. 20-45.

»Plodin«

umetno gnojilo. Posebni gnojilni sestavki za: krompir, fižol, paradižnik, zelje, raznovrstne cvetlice itd. Inž. Prezeli, Wolfova ulica 3, telefon 34-73. Samo od 8—12. l

Mlatilnico

prevozno »Ježek«, na motorni pogon, proda Sever & Komp. Radova vas. Informacije: Sever & Komp., Ljubljana. l

Sobe

Oddajo:

Sobo

veliko, podstrešno, oddam takoj, Bolgarska 17. s

Vajenci

Učenec

za trgovino mešanega blaga v Ljubljani — ob lastni oskrbi — se sprejme. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Marilji« 3897. v

Inserirajte v „Slovenca“!

ZAHVALA

za vse izraze sočutja ob prebitki izgubi našega nad vse ljubljenelega soproga in očeta, gospoda

FRANCA KOVAČIČA

POSEST., MLINARJA IN ŽAGARJA V NOVM MESTU.

Predvsem smo dolžni najteplejšo zahvalo čast. dubovščini za spremstvo pri pogrebu, dalje g. dr. Marjanu Polensku za njegovo trud v času pokojnikove bolezni, moškemu pevskemu zboru kapiteljske cerkve in žagarjev za vence in tolažilne besede, končno vsem darovalcem cvetja in vencev ter vsem onim, ki so predragega pokojnika spremljali na njegovi zadnji poti. Bog plačaj vsem!

Novo mesto, dne 30. junija 1942.

Žalujoča rodbina KOVAČIČ



SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA JE DANES NENADOMA UMRL V LJUBLJANI GOSPOD

DR. FRAN ILEŠIČ

REDNI VSEUČILIŠKI PROFESOR ZAGREBSKEGA VSEUČILIŠČA V POK. TER VEČLETNI PREDSEDNIK IN ODBORNIK SLOVENSKE MATICE.

VZTRAJNEMU IN DELAVNEMU ZNANSTVENIKU BODI OHRANJEN MED NAMI ČASTEN SPOMIN!

V LJUBLJANI, DNE 1. JULIJA 1942.

ODBOR „SLOVENSKE MATICE“

Giovanni Verga:

6

Tone Nevolja

Roman.

Nato je o tem razmislila in dodala: »Po navadi gre tudi boter Alfio, da proda svoje orehe.« In obe sta pomolčali, misleč na praznik Vseh svetnikov, ko je boter Alfio hodil prodajati svoje orehe.

»Stric Križ si vtakne Oso v žep, s tistim svojim pepčastim izrazom!« je povzela sestrična Ana.

»To bi hotela ona!« je mahoma odvrnila Zuppidda. »Osa ne bi hotela drugega, kot da jo vtakne v žep! Ona se vedno suče v njegovi hiši, kot mačka, pod pretevo, da mu nosi pribojnikov in stari se tega ne brani, tembolj, ker ga to ničesar ne stane. Redi ga kot prašica za klanje. Pravim vam, Osa mu hoče zlesti v žep!«

Vsakdo je povedal svojo o stricu Križu, ki je vedno javkal in ki je tožil kot Kristus med razbojnikoma, medtem ko je imel denarja na kupe; tako je povedala Zuppidda, da je neki dan, ko je bil stari bolan, videla pod posteljo skrinjo, tako veliko.

Dolginka je čutila v želodcu dolg štiridesetih onz za volčji bob in menjala je razgovor, kajti ušesa slišajo tudi v temi in čuti je bilo strica Križa, ki se je pogovarjal z don Giammario, medtem ko sta šla preko trga, tam blizu, tako da ga je Zuppidda prenehala zmerjati, da bi ga pozdravila.

Don Silvester se je smejal kot kokoš in ta smeh je spravljal v jezo lekarnarja, ki v ostalem nikdar ni imel potrpljenja: pušal ga je oslom in onim, ki niso hoteli vnovič začeti revolucije.

»Seveda, vi ga niste nikdar imeli, ker ne bi vedeli, kam z njim!« mu je klical don Giammaria; in don Franco, ki je bil majhen, se je

jezil in je spremljal duhovnika z grdimi besedami, ki jih je bilo v temi čuti od enega konca trga do drugega. Leseni zvon, tog kot kamen, je stiskal ramena in je hitel ponavljati, da se to njega ne tiče in da se on briga za svoje zadeve. »Kot da bi zadeva Bratovščine srečne smrti ne bila vaša zadeva, ko nihče ne plača vinarja več!« mu je govoril don Giammaria. »Ko gre za to, da bi segli v žep po denar, postanejo ljudje tola neverniki, hujši od lekarnarja in puščajo blagajno Bratovščine prazno, da v njej miši plešejo, kar je prava svinjarija!«

Don Franco se je iz svoje trgovine glasno krohotal za njihovim hrbtom, skušajoč posnemati smeh don Silvestra, ki je spravljal ljudi v bes. Toda lekarnar je bil član stranke, to so vedeli in don Giammaria mu je klical s trga: »Vi bi že našli denar, če bi šlo za šole in za lampijone!«

Lekarnar je molčal, ker se je na oknu pojavila njegova žena; stric Križ pa, ko je bil dovolj daleč, tako da se mu ni bilo bati, da bi ga slišal tajnik don Silvestra, ki je pobiral tudi tisto borno plačilo učitelja, je ponavljal:

»Mene se to ne tiče. Toda ob mojem času ni bilo toliko lampijonov, niti ne toliko šol; niso silili osla, naj-pije in človek je bolj živel.«

»Vi niste hodili v šolo, in vendar znate opravljati svoje posle.«

»In znam svoj katekizem.« je dodal stric Križ, da mu ne bi ostal dolžan.

V žaru razpravljanja je don Giammaria zgrešil tlak, po katerem bi šel preko trga tudi z zaprtimi očmi in skoro bi si bil zlomil vrat in bi mu ušla, Bog mu odpusti, debela beseda.

»Da bi jih vsaj prižgali, svoje svetilke!« »Dandanes se mora človek brigati za svoje lastne stvari.« je zaključil stric Križ.

Don Giammaria ga je vlekla za rokav suknjice, da bi opravil tega in onega, sredi trga, v temi: svetilničarja, ki je kradel olje, don Silvestra, ki je zatiskal eno oko in župana »Giufà«, ki je pustil, da ga vodijo za nos. Mojster Cirino

je sedaj, ko je bil občinski uslužbenec, opravljal cerkovniško službo kot Judež, ker je zvonil Avemarijo takrat, ko ni imel nobenega dela in za mašo je kupoval tako vino, kot ga je bil pil na križu Jezus Križani, kar je bilo pravo bogokletje. Leseni zvon je iz navade vedno prikrmal, čeprav si ništa videla v obraz in don Giammaria, ko jih je zapovrstjo ocenjeval, je govoril: »Ta je tat, tisti je lopov, oni drugi je jakobinec. Ali slišite Gosjo nogo, ki se razgovarja z gospodarjem Nevoljo in z gospodarjem Čebulo? Ta je spet eden od stranke! zapeljivec ljudstva, s tisto krevljasto nogo! In ko ga je videl šepati po trgu, je napravil velik ovinek in ga je sledil s pogledom polnim suma, da bi odkril, kaj neki snuje s tistim načinom hoje. »Oni tam ima hudicevo nogo!« — je mrmral. Stric Križ je stiskal ramena in je vnovič ponavljal, da je on poštenjak in da se noče v to mešati. — »Gospodar Čebula, drugi tepec, ta pa vetrnjak, ki pušča, da ga goljufa Gosja noga... in tudi gospodar Tone bi se utegnil ujetil... Človek mora biti na vse pripravljen, dandanes!«

»Kdo je poštenjak, se briga za svoje stvari,« je ponavljal stric Križ.

Boter Tine pa je, sedeč kot predsednik na cerkvenih stopnicah, bruhal modrosti: »Poslušajte mene: pred revolucijo je bilo vse kaj drugega. Sedaj so celó ribe zlohodne, jaz Vam to pravim!«

»Ne; sardele začetijo severovzhodni veter štirindvajset ur popreje,« je odgovoril gospodar Tone; »vedno je bilo tako; sardele je riba, ki je pametnejša od tuna. Sedaj jih onstran Rta mlinov z gostimi mrežami zajamejo iz morja vse hkrati.«

»Jaz vam bom povedal, kaj je vzrok!« je povzel besedo boter Fortunat. »Vzrok so oni prokleti parniki, ki odhajajo in prihajajo in tolčejo vodo s svojimi kolesi. Kaj hočete, ribe se preplašijo in se ne prikažejo več. To je vzrok.«

Loccin sin je poslušal z odprtimi usti in se je praskal po glavi. »Bravo!« je dejal nato. »Na ta način bi ne bilo več rib ne v Sirakuzi ne v Messini, kamor vozijo parniki. Medtem pa jih od tam z železnico prevažajo na stote.«

»Kar Vi opravite s tem!« je tedaj vzkliknil gospodar Čebula, nejevoljen — »jaz si nad ten umijem roke in me to prav nič ne zanima kajti jaz imam svoje ograde in svoje vinograde, ki mi dajo kruha.«

In Gospa noga je prisolil zaušnico Locci nemu sinu, da bi ga naučil dostojnosti. »Zival molči, kadar govore starejši od tebe!«

Malopridnež se je tedaj oddaljil, vriščal je in se bil s pestmi po glavi, da so ga vsi imeli za tepeca, ker je bil Loccin sin. In gospodar Tone, moleč nos kvišku, je pripomnil: »Če pred polnočjo ne zapiha severozapadni veter, potem bo »Previdnost!« lahko obšla Rt.«

Z vrha stolpa je čisto polagoma zveneč udarjal zvon. »Ena ura po polnoči!« je pripomnil gospodar Čebula.

Gospodar Tone se je prekrizal in odgovoril:

»Mir bodi živim in pokoj umrlim.«

»Don Giammaria večerja nocoj ocvrte rezance,« je pripomnil Gosja noga, vohljajoč v smeri proti oknom župnišča.

Don Giammaria, ki je gredoč domov šel tam blizu mimo, je pozdravil tudi Gosjo nogo, kajti v teh časih mora biti človek prijateljski s takimi zlobneži; in boter Tine, ki so se mu še vedno sline cedile, je zaklical za njim:

»Eh! Ocvrti rezanci bodo nocoj, don Giammaria!«

»Vohate to! Tudi to, kar jem!« je godrnjal med zobmi don Giammaria; »vohunijo tudi že božje služabnike, da bi jim preštevati grljajel! Vse zaradi sovraštva do Cerkve! In ko je skoro z nosom trčil v dona Mihaela, narednika carinske straže, ki je hodil s pištolo za pasom in hlačami podvitimi v čevlje iskat tihotapcev, je dejal: